

# ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΣΤ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1959 | ΑΡΙΘ. 6

## Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Υπάρχουν γεγονότα τῆς Ἱστορίας, τὰ ὁποῖα βεβαιοῦν καὶ ἐξαγγέλλουν τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἐθνῶν. Ἡ ἐλευθερία εἰς τὰς συλλήψεις τῆς, καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνάς τῆς, εἰς τοὺς θριάμβους τῆς εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς δράσεως, δημιουργεῖ τοὺς πολιτισμούς, ἀκτινοβολεῖ ὡς φῶς, πὺν φωτίζει τὰς γενεὰς καὶ χαράσσει τὴν ὁδὸν τῆς ἀναδημιουργίας τῆς ζωῆς, ζωογονεῖ τὸ δίκαιον καὶ προβάλλει τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν ὡς τὴν ὑψίστην ἀξίαν εἰς τὸν κόσμον.

Τοῦτο καθαρώτερον ἀνευρίσκεται ἐντὸς τῆς ἐλευθερίας, πὺν εἶναι φωτισμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ. Τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ ἐβιῶθη ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, παρελήφθη ὑπὸ τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι τὸ ἐξήγησαν θαυμασίως καὶ τὸ κατωχέρωσαν μὲ ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ ἐλευθερία εἰς τὸ χριστιανικὸν τῆς νόημα ἐμφανίζεται ὡς ἡ μόνη λυτρωτικὴ ἀλήθεια, ὡς ἡ μόνη ἀληθὴς ζωὴ. Τοῦτο ἐξήγγειλε τὸ ἀφρευδὲς στόμα τοῦ μοναδικοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου. «Ἐγὼ εἶμι, εἶπε, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ' 6).

Οὐδὲν ἄλλο Ἔθνος εἰ μὴ μόνον τὸ Ἑλληνικὸν συνέλαβε τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως χριστιανικὴν ἀλήθειαν εἰς τὸ πλήρωμά τῆς, καὶ τὴν διετύπωσε, τὴν ἐσχηματοποίησεν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον μορφήν τῆς. Μεγαλόπνοοι ἱεροὶ ἄνδρες, ὡς ὑπῆρξαν οἱ σοφοὶ Πατέρες τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι, ὕμνωδοὶ καὶ λογοτέχναι, διαποτισμένοι ἀπὸ τὰ χαροποιὰ σχήματα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ μεγαλείου, ἠρμήνευσαν εἰς δημιουργίας ἀφθάστου κάλλους τὸ λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, εἰς μίαν πλήρη συγκινήσεως θεῖαν λατρείαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας αἱ γενεαὶ ἔζησαν καὶ διεμορφώθησαν εἰς τὴν πίστιν των, εἰς τοὺς μυστικὸς προσανατολισμούς των πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ ἐχάραξαν ἐνδοξον τὴν πορείαν τῆς Ἱστορίας των.

Διότι ἡ χριστιανικὴ πίστις μετεβλήθη εἰς ἱερὰν παράδοσιν, πὺν ἐκυριαρχεῖ εἰς τὴν συν-

εἶδησιν τοῦ Ἔθνους κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους καὶ θὰ κυριαρχῆ πάντοτε καὶ σήμερον, ἀφοῦ ἡ θρησκευτικὴ του συνείδησις δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ συμπύκνωσις βιωμάτων τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἐξ αὐτῆς τῆς παραδόσεως προβάλλεται ὁ ἄνθρωπος ὡς ὑψίστη ἀξία. Κατὰ τὸ λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Κυρίου ἡ ἀγάπη Του σταυροῦται διὰ τὸ ἀνθρώπινον Γένος καὶ ἡ Θεανδρική Του προσωπικότης νικᾷ τὸ κακὸν καὶ τὸν θάνατον καὶ θριαμβεύει εἰς τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεώς Του: ὁπότε γεννᾶται ἡ ὀγδόη ἡμέρα τῆς Δημιουργίας, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ συντετριμμένος ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐνῶ ἄχρι τοῦδε ἠτένιζε τὸν θάνατον ὡς πλήρη καταστροφὴν καὶ ἐκμηδένισιν, διαβλέπει εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ δικαίωσιν τῶν μεγάλων ἐλπίδων του περὶ τῆς αἰωνιότητος τῆς ἰδίας του προσωπικότητος.

Ἐντεῦθεν ἡ πίστις εἰς τὴν αἰωνίαν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ πρόθυμος σύμπραξις του μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἐπικρατῆ ἐκάστοτε εἰς τὸν κόσμον ἡ βασιλεία Του ὡς δικαιοσύνη, ὡς ἀναδημιουργία καὶ ἀνακαινίσις αὐτοῦ, ἐξυψώνουν, ἐξευγενίζουσι τὴν ζωὴν, προάγουσι τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς Ἱστορίας καὶ συντελοῦν εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ μεγάλου Σχεδίου τῆς θείας Οἰκονομίας, πὺν εἶναι ὁ θρίαμβος οὐχὶ τοῦ κακοῦ ὡς ἀρνήσεως, ἀλλὰ τῆς ἀγάπης ὡς θέσεως, ὡς θεώσεως τοῦ Σύμπαντος καὶ ὅλης τῆς στεναζούσης Κτίσεως καὶ τῆς ζωῆς. Αὐτὸς εἶναι ὁ χαρακτήρ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ὡς μήτηρ στοργικὴ διέπλασε τὰς καρδίας τῶν πιστῶν τῆς, καὶ ἐφρονημάτιζε τὰς ψυχὰς των διὰ μέσου τῶν αἰῶνων εἰς βαθμὸν ὥστε, ὅταν ἐπήρχοντο αἱ κρίσιμοι στιγμαὶ τῆς Ἱστορίας, νὰ ἐξορμοῦν Ἀρχοντες καὶ Λαός, θρησκευτικοὶ καὶ πολιτικοὶ Ἀρχηγοὶ εἰς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας, διὰ νὰ σωθῆ ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ μὴ ἐκτροχιασθῆ ἡ Ἱστορία ἀπὸ τὴν φωτεινὴν τῆς πορείαν, καὶ διὰ νὰ μένη σταθερὰ ἡ ἐκπολιτι-

στική προσπάθεια και αναδημιουργία της ζωής, ως ιερὸν χρέος εἰς τὰς μελλούσας Γενεάς.

## II

Ἐπὶ ἑκατοντάδας ἐτῶν δουλείας, ὑπὸ ἀπειλὰς γενικῆς ἐξοντώσεως, δὲν ὑπέκλυσε τὸ γενναῖον φρόνημα καὶ ἡ ζέουσα πίστις τοῦ Γένους εἰς τὰ μέτρα τοῦ κατωτέρου τὴν ψυχὴν ἀλλοθρήσκου Δυνασίου. Ἄλλ' ὅταν ἦλθε ἡ μεγάλη ὥρα, ἐξηγέρθη σύσσωμον τὸ Ἔθνος ἀπὸ Βορῶ καὶ Νότου, ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, εἰς ἐπανάστασιν τὸ 1821, διὰ νὰ διασειῇ ἐκ θεμελίων τὴν μεγάλην Ὀθωμανικὴν Ἀυτοκρατορίαν. Τὰ ἥρωϊκὰ κατορθώματα τῶν γενναίων τέκνων τῆς Ἑλλάδος κατέπληξαν ὄλους τοὺς λαοὺς καὶ συνετάραξαν τοὺς πολιτικοὺς ἡγέτας Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Πότε αἱ μεγαλειώδεις μάχαι ὑπὸ γενναίους Ἀρχηγούς εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, πότε αἱ τολμηρόταται ἐπιθέσεις γενναίων πυρπολητῶν κατὰ τοῦ στόλου τοῦ ἐχθροῦ, ἐπέφερον συγκλονιστικὰ πλήγματα κατ' αὐτοῦ. Καὶ οὔτε αἱ ἀνηλεεῖς σφαγαὶ τῆς Χίου, οὔτε ἡ πλήρης ἐξόντωση τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου τῶν Ψαρρῶν, οὔτε αἱ θανατώσεις τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ τῶν συνοδικῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν Κυπρίων Ἱεραρχῶν, οὔτε αἱ πολιορκίαι καὶ οἱ βομβαρδισμοὶ Ἑλληνικῶν οἰκισμῶν, οὔτε αἱ ἀπόπειραι ἀποβάσεων τοῦ ἐχθροῦ εἰς νήσους ὅπως εἰς Σάμον, ὅπου ἐξεμηδονίζοντο κατὰ χιλιάδας τὰ στίφη τῶν ἀπίστων ἀπὸ τὰ ξίφη τῶν γενναίων Ἑλλήνων πατριωτῶν, ἠδυνήθησαν νὰ κλονίσουν τὴν πίστιν τοῦ Ἔθνους εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ ἀγῶνος. Ἄλλ' ἀντιθέτως τὸ πολεμικὸν μένος παρέμενε ἀκμαῖον καὶ διεδηλοῦτο ἀκόμη καὶ διὰ δαυλῶν ἀνατινάξεως πυριτιδαποθηκῶν, ὅπου ἐχάνοντο κατὰ χιλιάδας τὰ πλήθη τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἐχθροῦ. Μέσα ἀπὸ τὰς φλόγας αὐτὰς ἀνεδίδετο τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀδαμάστου πίστεως καὶ ἥρωϊκῆς ἀποφάσεως τοῦ Γένους, ὅπως ἀναστηλώσῃ τὴν ἐλευθερίαν του εἰς Κράτος δικαίου, εἰς Κράτος ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπειᾶς, πὸν νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀνταύγειαν τοῦ μεγαλείου τῆς ἐνδόξου ἱστορικῆς πορείας τοῦ Ἔθνους.

Δὲν ἠδυνήθησαν οἱ ψυχροὶ ὑπολογισμοὶ τῆς Διεθνοῦς Διπλωματίας νὰ ἀντιπαρέλθουν τὰ θαυμαστά γεγονότα τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων τοῦ 21, ἀλλὰ ἡ ἐξ αὐτῶν καθολικὴ συγκίνησης τῆς Εὐρωπαϊκῆς συνειδήσεως ἠνάγκασε τοὺς πολιτικοὺς ἡγέτας τῶν Ἐθνῶν νὰ ἰδρῦσουν τὴν ἐλευθέραν Ἑλληνικὴν πολιτείαν ἔστω καὶ εἰς περιορισμένην ἔκτασιν, πὸν ἦτο σύμ-

βολον καὶ προεικόνισμα τῆς μεγάλης ἐλπίδος τῆς ἀναστάσεως ὁλοκλήρου τοῦ ὑποδούλου Γένους.

## III

Οἱ μεγάλοι ἀγῶνες τοῦ 21 θὰ παραμείνουν ὄχι μόνον διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἀλλὰ δι' ὄλους τοὺς λαοὺς ὡς δίδαγμα φωτεινὸν ἐνδόξου ἱστορικῆς πορείας καὶ αὐτοδυνάμου ἀνθήσεως πολιτιστικῶν ἀξιῶν. Ἡ ἐπέτειος Ἑθνικῆς ἐορτῆς τῆς 25ης Μαρτίου δὲν θὰ παύσῃ νὰ ἀναζωπυρῇ τὰς γενεὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως. Ἡ χριστιανικὴ ἰδέα ὡς παράδοσις Ὀρθοδόξου πίστεως, ὄχι μόνον ὡς συνεκτικὴ δύναμις τοῦ Γένους, ἀλλὰ καὶ ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεων, τὸ καθοδηγεῖ εἰς ὑψηλότερας μορφὰς πολιτισμοῦ, προβάλλει τὸν ἄνθρωπον ὡς ὑψίστην ἀξίαν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀπαιτεῖ νὰ ρυθμίζε-ται ἐκάστοτε ἡ σύνθεσις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς κατὰ τρόπον, πὸν νὰ δικαιώνεται ὁ μόχθος τῶν ἐργαζομένων, νὰ σφίξεται εἰς πᾶσαν περίστασιν ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἐξαγορασθέντος διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Δὲν ὑπάρχει ἄλλη ὁδὸς βεβαιώσεως τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν παρὰ μόνον ἐκεῖνη, τὴν ὁποίαν ἐχάραξεν ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια εἰς τὴν ὀρθόδοξον μορφήν της. Διότι μόνον εἰς αὐτὴν κινεῖται ἐλευθέρως ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸς τὸν Θεόν του καὶ πρὸς τὸν πλησίον του καὶ συμπράττει μετὰ τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἐφαρμόζεται ἐκάστοτε ἡ βασιλεία Του εἰς τὸν κόσμον ὡς βασιλεία δικαιοσύνης καὶ ἀλληλεγγύης ἀτόμων καὶ ἐθνῶν καὶ ἐκουσίας θυσίας τῶν μὲν χάριν τῶν δέ, ὡς βασιλεία ἀγάπης. Εἰς ὅλα τὰ θρησκευτικὰ καὶ πολιτικὰ σχήματα τῆς ζωῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ὁ ἄνθρωπος δὲν φαίνεται ὡς ἡ δεσπόζουσα ἀξία, δὲν εἶναι ἱεραρχοποιημένη ἡ ζωὴ μὲ τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν εἰς τὴν κορυφήν της. Ἐντεῦθεν αἱ ἀναταραχαὶ καὶ αἱ διαμάχαι μεταξὺ ὄλων τῶν λαῶν τῆς γῆς. Ἡ ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς παραδόσεως προβολὴ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ὡς ὑπερτάτης ἀξίας, ἡ ἀπὸ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ ὡς πνευματικῶ βάθους καὶ τῶν ὠραίων σχημάτων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ σχηματισθεῖσα ἱστορικὴ ἐκπολιτιστικὴ πορεία τοῦ Γένους ἀκτινοβολεῖ ὡς τὸ μόνον φῶς λυτρώσεως τῶν λαῶν. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐκπολιτιστικὴν πορείαν, ὅπου κυριαρχεῖ ἡ δημιουργὸς δύναμις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ταυτόχρονος θυσία του ὑπὲρ τῶν ἄλλων, εὐρίσκει τὴν ἐφαρμογὴν της ἡ ῥῆσις τοῦ Χριστοῦ «ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. Η', 12).

† Ὁ Σάμον ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

## Ο ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΙΚΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΓΩΝ κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Σεβασμιώτατοι και αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί, τίμιον πρεσβύτεριον, αρχαί και εξουσία του τόπου, εδλογημένοι χριστιανοί,

Ευχαριστώ, «ευχαριστώ τῷ Θεῷ μου» (Ρωμ. α', 8) ἐκ βάθους καρδίας εὐγνωμοσύνης πεπληρωμένης πολλῆς και συγκινήσεως ἀρρήτου, διότι ἐν ἀπέριφω ἐλέει ἀνεκιάστου ἀγαθότητος ἠδδόκησε νὰ με ἐγκαταστήσῃ εἰς τὴν θέσιν ταύτην, τὴν τιμητικὴν μὲν καὶ ὑψηλὴν ἀλλὰ καὶ εὐθέατον πρὸς σωτηρίαν, ποιμενάρχην ὑμῶν, τῆς λογικῆς ποιμνῆς τῆς ἱερᾶς και παλαιφάτου Μητροπόλεως Τρίκκης και Σταγῶν. «Πολυειδῶς και πολυτρόπως» εὐεργετηθεὶς ὑπ' Αὐτοῦ ὀφείλω ἀδιάλειπτον πρὸς Αὐτὸν εὐχαριστίαν, ἥτις μόνον δι' ὀλοκλήρου εἰς τὸ θέλημά Του διὰ βίον ἀφοσιώσεως δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ, χωρὶς και πάλιν ν' ἀντισταθμίσῃ τῆς ἀγάπης τὸ μέγεθος.

Ἄλλὰ και τῶν κατ' ἀνθρώπου ὀφειλῶν μου ἐπιτραπήτω μοι νὰ μνησθῶ κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην και ἐπίσημον στιγμὴν. Θεομᾶς ἐκφράζω εὐχαριστίας πρὸς τὴν Ἁγίαν και Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας, τὴν καλέσασάν με διὰ τῆς τιμίας Αὐτῆς ψήφου, ὅπως συνεχίσω ἀπὸ τῆς νέας αὐτῆς σκοπιᾶς τὴν ποιμαντορικὴν μου διακονίαν. Χάριτας ὁμολογῶ τῷ πιστῷ και εὐσεβεὶ ἡμῶν Ἄνακτι και τῇ Ἐθνικῇ ἡμῶν Κυβερνήσει, ὅτι νόμιμον Ἐπίσκοπον ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ ἀνεγνώρισαν. Εὐχαριστῶ ἐπίσης θεομῶς και πάντας τοὺς προ-

σφωνήσαντάς με, οἵτινες ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας αὐτῶν ἐλάλησαν ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς μετριότητός μου. Ἀπὸ εὐγνώμονος καρδίας θεομᾶς εὐχαριστίας ἐκφράζω και πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς μοι ἐν Χριστῷ ἀδελφούς, οἵτινες ὑπεβλήθησαν εἰς κόπους τόσους, ἵνα μετὰσχῶσι τῆς χαρᾶς ἀπορφανισθέντος πρὸς καιρὸν εὐσεβοῦς ποιμνίου, ὑποδεχομένου τὸν ποιμένα αὐτοῦ. Ἄλλ' ἡ ὀφειλὴ ἡμῶν δὲν ἐξοφλεῖται ἀκόμη. Ὄφειλω εὐχαριστίας ν' ἀπευθύνω και πρὸς τὸν ἱερὸν κλῆρον, τὰς ἀρχὰς και ἐξουσίας τοῦ τόπου και τὸν εὐσεβῆ και φιλόθεον λαὸν διὰ τὴν γενομένην πρὸς με πάνδημον ὑποδοχὴν και τὰς ἀποδοθείσας μοι τιμὰς, αἰετες μαρτυροῦσι τὴν βαθεῖαν εὐσέβειαν ὑμῶν και ἀντανακλῶσιν εἰς τὴν Ἁγιωτάτην ἡμῶν Ὁρθόδοξον Μητέρα Ἐκκλησίαν. Ἐν ἀκόμη καθήκον: Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν παρακαλῶ πάντας

ν' ἀφήσωμεν τὴν σκέψιν μας νὰ ἀναπολήσῃ εὐλαβῶς τὴν μορφήν τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος ἀειμνήστου προκατόχου μου κυροῦ Δωροθέου, εὐχόμενοι ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς. Εἴη ἡ μνήμη αὐτοῦ αἰωνία!

«Ἐν ἀσθενείᾳ και φόβῳ και τρόμῳ πολλῶ» (Α' Κορ. β', 3) ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς, ἀγαπητοί μου, ἀναλογιζόμενος σήμερον, εἴπερ ποτε και ἄλλοτε, εὐκρινῶς τὰς δυσκολίας τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἔργου. Ἡ παμμερῆς και δυσβάστακτος αὕτη διακονία γίνεται

ἐτι χαλεπωτέρα κατὰ τοὺς κρίσιμους καιρούς, τοὺς ὁποίους διερχόμεθα, διὰ τοῦτο και καθίσταται ἀδύνατον νὰ ἐπιτελεσθῇ ἀετίως στηριχθεῖσα ἐπὶ τῶν ὤμων ἐνὸς μόνου ἀνδρός. Ἀπαιτεῖ τὴν ὀλόφυχον και ἐντατικὴν συνεργασίαν ἑοῦ μόνου σύμπαντος τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἀλλὰ και πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν τέκνων τῆς Θεοσώστου Μητροπόλεως. Ἐντεῦθεν, κατὰ τὴν εὐσημιον ταύτην τῆς ἐπίσημου ἐνταῦθα ἐγκαταστάσεώς μου στιγμὴν, ἐπιθυμῶ πρῶτον νὰ ἀπευθίνω γενικὸν προσκλητήριον σάλπισμα και νὰ παρακαλέσω θεομῶς, ἵνα πάντες, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, λάβωσι θέσιν εἰς τὸν τιτάνειον, ἀργαλέον ἀλλὰ και εὐγενῆ πνευματικὸν ἀγῶνα. Οὐδεμία δύναμις πνευματικῆ, ἐκ τε τοῦ ἱεροῦ κλήρου και τοῦ λαοῦ, ὅσονδῆποτε μικρὰ και ἀν θεωρῆται, ἐπιτρέπεται νὰ μείνῃ ἀχρησιμοποίητος. Θὰ ἀπετέλει τοῦτ' αὐτὸ ἐγκληματικὴν τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δυνάμεων

περιφρόνησιν και ἀχρηστευσιν πολυτίμων θείων ταλάντων ὁ τυχὸν παραμερισμὸς οἰουδῆποτε ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ Κυρίου.

Ἡ γλυκεῖα μάλιστα και ἐνθαρρυντικὴ ἐκ τῆς ἐπὶ ὀκταετίαν σχεδὸν βάσει τῶν σκέψεων τούτων διαποιμάνσεως τοῦ προσφιλοῦς μοι Δημιακοῦ λαοῦ πείρα και οἱ ἀκατάλυτοι πνευματικοὶ μετ' αὐτοῦ δεσμοί, οἱ ὁποῖοι καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Λήμνῳ διακονίας μου ἐσφραγηλατήθησαν, με παρακινοῦν, ὥστε νὰ ἐπιμείνω ἀνεκδότως και νὰ παρακαλέσω θεομῶς, ἵνα πάντες προσέλθητε και, ἐν μιᾷ ψυχῇ και καρδίᾳ, ἐργασθῶμεν πάντες εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἀσάλευτον θεμελίου τοῦ Χριστοῦ και τῶν Ἀποστόλων ἐδραζομένην ἀκατάλυτον θείαν οἰκοδομήν.

Ἐπόμενος τῷ ὑποδείγματι Ἐκεινοῦ, ὁ Ὅποιος



Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης και Σταγῶν κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ἦλθεν «ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν», ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β', 21) καὶ ὁ Ὅποιος «οὐκ ἦλθε διακομηθῆναι, ἀλλὰ διακομηθῆναι» (Μάρκ. ι', 45), θὰ προσπαθῆσω καὶ ἐγὼ οὐχὶ νὰ διακομηθῶ ὑφ' ὑμῶν, ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει νὰ διακομηθῶ εἰς ὑμᾶς, παρακαλῶν τὸν Θεόν, ἵνα μὲ ἀξιῶσιν νὰ καταστῶ καὶ νὰ παραμείνω ὁ πρῶτος μεταξὺ ὑμῶν διάκονος.

Ὑπὸ τοιούτων σκέψεων ἐλανθόμενος ἀποδοῦμαι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος πρόκειται εἰς ὑμᾶς ὅλων καὶ τοῦ ὁποίου καὶ αὐτὴ ἡ σκιαγράφησις δὲν εἶναι ἐγγεῖρημα εὐκολόν.

Καὶ κατὰ πρῶτον, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θὰ καταβληθῆ ἰδιαίτερα φροντίς νὰ σπειρεται ὅσον τὸ δυνατόν ἀφθονώτερος εἰς τὴν θεόσωστον ταύτην Ἐπαρχίαν. Εἰς τὴν προσπάθειαν ἡμῶν ταύτην θὰ μᾶς ἐνδυναμώσῃ τὸ ἀποστολικὸν λόγιον: «ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' ἐδολογίαις ἐπ' ἐδολογίαις καὶ θερίσει» (Β' Κορ. θ', 6). Μόνον ὅταν ὁ γεωργὸς σπείρῃ ἀφθόνως, θὰ τοῦ δώσῃ ὁ Κύριος καὶ πλοσίον ἀμύγδον. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καθαρὸς, γνήσιος, «λογικὸν ἄδολον γάλα» (Α' Πέτρ. β' 2) θὰ γίνῃ τὸ ἀντικείμενον ἀόκνου προσπαθείας καὶ μερίμνης ἐνδελεχοῦς ποιμενάρχου, ἱεροκηρύκων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τῶν δυναμένων, ὥστε «νὰ τρέχῃ καὶ δοξάζηται» (Α' Θεσσ. γ', 1) καὶ νὰ φθάσῃ ζῶν καὶ ζωοποιῶν καὶ εἰς τὰ πλέον μεμακρυσμένα χωρία τῆς ἐπαρχίας, ἐπικουρούμενος ὑπὸ τοῦ ἐντύπου κηρύγματος, πρὸς τροφήν καὶ ἀξίωσιν πνευματικὴν καὶ οἰκοδομήν τῶν ἀκούοντων. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ ζωῆς συνεποῦς, ἀποκτᾷ ὅλην αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ἣτις εἶναι πλέον καταπληκτικὴ καὶ αὐτῆς τῆς διαθρυλουμένης εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀτομικῆς ἐνεργείας, διότι αὐτὴ τί ἄλλο δύναται ἀπὸ τοῦ νὰ βυθίσῃ τὸν ὀλίγον κόσμον εἰς τὸν θάνατον, ἐνῶ ἐκεῖνος δύναται νὰ ἐπαναδώσῃ εἰς τὰ πάντα τὴν ζωὴν. Εἰς τὴν προκειμένην περιπτῶσιν τὸ καθήκον ὅλων τῶν ἄλλων εἶναι νὰ παρέχωμεν πρόθυμον καὶ καλλιεργημένον τὸ ἔδαφος τῆς ψυχῆς μας, ὥστε νὰ γίνῃ ἡ καρποφόρος «ἀγαθὴ γῆ» (Λουκ. η', 8).

Ἐκ παραλλήλου πρέπει νὰ ἐνδιαφερωμένον διὰ τὴν πνευματικὴν μας τροφοδοσίαν. Ἄλλως, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σπαταλᾶται ἐπὶ ματαίῳ. Καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτὴ τροφοδοσία παρέχεται, κατὰ πρῶτον λόγον, διὰ τῶν Μυστηρίων τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἐπομένως βαρύνει κυρίως τοὺς ἐξ ἡμῶν κληρικούς, οἵτινες ἔχομεν τὴν χάριν τῆς ἱερωσύνης καὶ εἰμεθα «οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ». Δὲν θὰ πρέπει νὰ φεισθῶμεν κόπων καὶ μόχθων καὶ θυσιῶν, διὰ τὴν δημιουργίαν πιστῶν καὶ ἐδλαβῶν καὶ ἀνιδιοτελῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε ἡ τέλεσις τῆς θείας Λατρείας καὶ τοῦ ἐν γένει ἁγιαστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας νὰ εἶναι ζῶσα, πάντες δὲ οἱ μετέχοντες νὰ συναισθάνωνται, ὅτι μέγα τι καὶ ὑψηλὸν καὶ θεῖον συντελεῖται ἐν αὐτῇ.

Ἐντεῦθεν, ὅλοι θὰ πρέπει νὰ καταβάλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν, ὥστε νὰ ἀξιεθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν διδομένων εἰς χρῆστοὺς νέους ὑποτροφιῶν καὶ νὰ ὑποστηριχθῶν ἐγκαίρως, ἤδη ἀπὸ τῶν γυμνασιακῶν θρανίων οἱ καλοὶ νέοι, ὥστε αὐτοὶ νὰ ἀποτελέσωσι τοὺς τιμίους καὶ καλοὺς τοῦ Ἀμπελώνος τοῦ Κυρίου ἐργάτας. Ὁμοίως τὸ λειτουργοῦν Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον, τὸ φυτώριον αὐτὸ τῶν μελλόντων κληρικῶν μας, ἔχει ἀνάγκη τῆς ἰδιαίτερης ὅλων ἡμῶν μερίμνης. Πρὸς τὰ ἐκεῖ πρέπει νὰ κατευθύνεται μέγα μέρος τῆς δραστηριότητος τῶν πάντων καὶ ἐκεῖθεν πρέπει νὰ ἐκπορεύηται πολλὴ πνευματικὴ δυναμικότης καὶ ἐνεργεια. Εἶθε ὁ Κύριος νὰ τὸ ἐδλογίσῃ πλουσίως.

Ἰδιαίτερον φροντίδα θὰ πρέπει πάντες νὰ καταβάλωμεν διὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν χρυσὴν ἐλπίδα τῆς οἰκογενείας, τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Τὸ κατὰ τὸν Ἰωάννην Χρυσόστομον «ἐυρίπιστον, εὐεξαπάτητον καὶ εὐδόμιστον» ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ κίνδυνοι, οἱ ὁποῖοι περιζῶνουν τὴν νεότητα, ὑπαγορεύουν τὴν ὑπερ ἀυτῆς ἰδιαίτερον ὅλων ἡμῶν φροντίδα. Θὰ πρέπει πάντες νὰ ἐνθαρρύνωμεν τοὺς καλοὺς κατηχητάς, διὰ νὰ παρακολουθοῦν προθύμως καὶ ἀποτελεσματικῶς τὰ προβλήματα τῶν παιδιῶν, τῶν ἐφήβων καὶ τῶν νέων καὶ νὰ τοὺς προάγουν ἠθικῶς καὶ θρησκευτικῶς μὲ τὴν ἐπιμεμελημένην προσφορὰν τοῦ μαθήματος· νὰ βοηθηθοῦν οὗτοι παντοιοτρόπως, ἵνα εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσφέρουν τὴν κατάλληλον ψυχαγωγίαν, νὰ ὀργανώσουν τὰς δανειστικὰς βιβλιοθήκας καὶ πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν προαγωγήν καὶ μόρφωσιν τῶν νέων.

Εἶμαι βέβαιος, ὅτι καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν θὰ συμβάλλουν ἰδιαίτερος ὄχι μόνον οἱ γονεῖς τῶν παιδιῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκπαιδευτικοί, τῶν ὁποίων κύριον ἔργον εἶναι ἡ μόρφωσις ἐλληνοχριστιανικῶς τῆς νεότητος. Τοῦ λόγου δὲ γενομένου περὶ ἐκπαιδευτικῶν, τοὺς ὁποίους ἐκ τῶν μαθητικῶν μου ἐδωλίων συνήθισα νὰ σέβωμαι καὶ νὰ ἀγαπῶ, παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψουν νὰ τοὺς διαβεβαιώσω, ὅτι θὰ μὲ ἔχουν συνεχῶς παρὰ τὸ πλευρόν των εἰς κάθε ἐργετῆ των προσπάθειαν καὶ μὲ χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ εὐκρίνειαν θὰ προσπαθῶ νὰ τοὺς ὑπηρετήσω καὶ νὰ τοὺς βοηθήσω εἰς τὸ ὑψηλὸν καὶ ὑπέροχον, ἀλλὰ καὶ βαρὺ καὶ δύσκολον ἔργον των.

Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον, ὅτι οἱ σημερινοὶ καιροὶ ἀπαιτοῦν, ὅπως οὐ μόνον ὁ Ἐπίσκοπος, ἀλλὰ καὶ σύμπας ὁ ἱερὸς κλήρος εἶναι «τύπος τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Α' Τιμ. δ', 12). Ἐντεῦθεν, καὶ ἰδιαίτερα στοργῇ ἀνήκει εἰς ἐκεῖνους ἐξ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἄξιοι τῆς ἀποστολῆς των, ἐκδηλουμένη εἰς σύντονον φροντίδα διὰ τε τὰς ὕλικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς των ἀνάγκας. Δηλῶ δὲ προσωπικῶς καὶ ὑπόσχομαι, ἐπισήμως, ὅτι εἰς τοὺς ἐφημερίους ἐκεῖνους, οἵτινες τελοῦσι τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας καὶ τὰ μυστήρια «ἐδσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν» καὶ, παρέχοντες ἑαυτοὺς φωτεινὸν παράδειγμα εἰς τοὺς χριστιανούς, ὁδηγοῦν τὰ πνευματικὰ αὐτῶν τέκνα εἰς νομὰς σωτηρίους,

θά εἶμαι ὁ στοργικὸς πατήρ, ὁ ἀγαπῶν ἀδελφός, ὁ ἀφωσιωμένος φίλος, ὁ πρόθυμος σύμβουλος των, ὁ ἐνθερμος ὑποστηρικτὴς πάσης δικαίας ὑποθέσεως των καὶ βοηθός καὶ ἐνισχυτὴς τόσον εἰς τὴν πνευματικὴν των ὄσον καὶ εἰς τὴν ὄλικήν των προαγωγὴν. Διότι δὲν εἶναι ὀρθὸν ἢ καλὸς ἱερεὺς, ὁ ὁποῖος ἀγωνίζεται διὰ τὴν προφύλαξιν καὶ τὴν προκοπὴν τοῦ ποιμνίου του νὰ πένηται καὶ νὰ στερηθῆται αὐτός καὶ ἡ οἰκογένειά του. «Ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ Ἐδαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ Ἐδαγγελίου ζῆν» (Α' Κορ. θ', 14). Παρακαλῶ δὲ τὸ τίμιον πρεσβυτέρειον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως συγχάκις νὰ μοι παρέχη εὐκαιρίας χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως, τόσον μὲ τὴν ὑποδειγματικὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὰ καθαρῶς λειτουργικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ὅσον καὶ μὲ τὴν ἱεροπρεπῆ συμπεριφορὰν καὶ ἀναστροφὴν του.

Ἄλλὰ σήμερον μέγα μέρος τῆς κοινωνίας ζῆ μὲ στερήσεις καὶ δυστυχίαν. Οἱ πτωχοί, τὰ ὄρφανά, οἱ γέροντες, οἱ ἄποροι ἀσθενεῖς, οἱ πτωχοὶ μαθηταί, οἱ ὀπωσδήποτε πάσχοντες πρέπει νὰ ἀποτελοῦν πάντοτε ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μερίμνης ὄλων μας. Διότι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πνεύματος, «θησαυρεῖα καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτῆ ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν» (Ἰακ. α', 27). Θὰ πρέπει πάντες νὰ θεωροῦν τοὺς πτωχούς ὡς ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους μᾶς ἐνεπιστεύθη ὁ Χριστός, διὰ νὰ τοὺς συνδράμωμεν εἰς τὰς ἀνάγκας των. Τὸ ἔδαφος καὶ εἰς τὸν τομέα τοῦτον ἔχει εὐτυχῶς καλλιεργηθῆ. Ὁ ἀειμνηστος προκατόχος μου ἔχει ἀναπτύξει ἀξιόλογον φιλανθρωπικὴν καὶ κοινωνικὴν δράσιν. Τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν Οἰκοτροφεῖον ὄρφανῶν θημάτων πολέμου» θὰ πρέπει πάντες νὰ καταβάλωμεν προσπάθειαν ὄχι μόνον νὰ διατηρηθῆ, ἀλλὰ καὶ ἔτι περισσότερα ὄρφανὰ νὰ προστατεύσῃ. Τὸ δὲ Ἰηροκομεῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη ἀνεγερθῆ, θὰ πρέπει ὄλοι νὰ προσπαθήσωμεν, ὥστε τὸ συντομώτερον νὰ λειτουργήσῃ. Θὰ πρέπει ἐπὶ πλέον μὲ ὄλων μας τὰς φροντίδας, ἰδιαιτέρως δὲ τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν καὶ τῶν ἀξιολόγων ἐκπροσώπων τοῦ λαοῦ, ὄχι μόνον τὰ διάρχοντα ἰδρύματα νὰ διατηρηθῶν, ἀλλὰ καὶ νέα νὰ ἰδρυθῶν, καλύπτοντα τὰς ἀμέσους ἀνάγκας τῆς κοινωνίας. Διότι εἶναι ἐπιτακτικὴ ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου διὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς χριστιανικῆς κοινωνίας ἀγάπης καὶ ἀδελφοσύνης, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἐπιτρέπεται ἄλλοι μὲν νὰ «περισσεύσωσιν ἄρτων» ἄλλοι δὲ «λιμῶ νὰ ἀπόλλωνται». Πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ὀφείλομεν πάντες οἱ δυνάμενοι νὰ συντρέξωμεν, διότι «τοιαύταις θυσίαις ἐδαρεστεῖται ὁ Θεός» (Ἐβρ. ιγ', 16).

Ἄλλὰ καὶ αἱ πολλαὶ ἱστορικαὶ ἱερὰ Μοναὶ τῆς Μητροπολιτικῆς ἡμῶν περιφέρειας, αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν ἀπὸ ἄγιους ἄνδρας καὶ ἐπὶ αἰῶνας ἀπετέλεσαν τοὺς πνευματικούς φάρους τῆς πέριξ αὐτῶν κοινωνίας, καὶ εἰς τὰς ὁποίας πλῆθος ἀνθρώπων ἠθροισκεν ὡς εἰς λιμένα ἀσφαλῆ καταφυγὴν καὶ βοήθειαν, θὰ πρέπει καὶ σήμερον νὰ ἐπανέρωσι τὸν προορισμὸν των. Νὰ μεταβληθῶσιν εἰς πνευματικὰς ἐστίας, εἰς τὰς ὁποίας ὄχι μόνον οἱ προσκωνηταί, καὶ οἱ ἀπὸ πάσης γῆς ἐπισκέπται, σπουδασταὶ καὶ θανμασταὶ τῶν ὑπερόχων

ἀγιογραφικῶν καὶ τῶν ἀφθάρτου ἀξίας ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κειμηλίων, ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς περιφέρειας νὰ εὐρίσκωσι πνευματικὴν ὀφέλειαν καὶ ἐνίσχυσιν διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ καλοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ γίνωνται οἱ κήρυκες τῆς χρησιμότητος τῶν Μοναστηρίων καὶ ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ.

Καὶ τὸ καθήκον τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν πατρίδα δὲν θὰ πρέπει νὰ λησμονηθῆ. Καὶ ὁ Στρατός καὶ αἱ Δυνάμεις τῆς Ἀσφαλείας θὰ πρέπει νὰ φροντίσωμεν, ὥστε νὰ ἐξυπηρετῶνται εἰς τὰς πνευματικὰς αὐτῶν ἀνάγκας. Εἶναι οἱ φρουροὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μαζὶ μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην μας τοὺς χρεωστοῦμεν καὶ ὄλην τὴν ἀγάπην καὶ στοργὴν μας.

Ταυτοχρόνως θὰ πρέπει ἡ στοργὴ καὶ ἡ ἀγάπη ὄλων ἡμῶν νὰ γίνῃ αἰσθητὴ καὶ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς φυλακισμένους καὶ πάντας ἐν γένει τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἰδιαιτέρας φροντίδος καὶ προστασίας.

Διὰ νὰ συντελεσθῶν ὄμως πάντα ταῦτα, ἔχομεν πάντες ἀνάγκην πολλῆς ἐνισχύσεως καὶ ἰσχυρᾶς τῆς ἄνωθεν βοήθειας καὶ ἀντιλήψεως. Εἰς τοῦτο δὲ οὐδεὶς δικαιολογεῖται νὰ μελῆ ἀργός. Πάντες δύνανται μεγάλως νὰ βοηθήσωσιν, ἐνόηοντες τὰς προσευχὰς των πρὸς τὸν δοτῆρα παντός ἀγαθοῦ. Συναισθανόμενος δὲ ὄλων ἰδιαιτέρως τὴν ἰδίαν ἐμοῦ ἀδυναμίαν, παρακαλῶ πάντας ἀνεξαιρέτως, κληρὸν τε καὶ λαόν, ἵνα παρακαλῶσι τὸν Θεόν καὶ μὲ ἀναδείξῃ «τύπον τοῦ ποιμνίου», διότι, κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστομον, «οὐκ ἡ διδασκαλίᾳ μόνον, οὐδὲ ἡ παραίνεσις καὶ συμβουλή», ἀλλὰ ἡ ὄλη ἐμφάνισις μας πολλὴν παρῆχει τὴν ὀφέλειαν. Νὰ δέωνται τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ζωὴ μας εἶναι ἀπλή καὶ ἵνα κατοπτρίζηται εἰς αὐτὴν πᾶν ὄτι πιστεύομεν, ἵνα μὴ ἐγὼ «ἄλλοις κηρύξας αὐτός ἀδόκιμος γένομαι» (Α' Κορ. θ', 21), ἀλλὰ τοῦναντίον λάμπῃ «τὸ φῶς ἡμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ἡμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. ε', 16). Νὰ ἱκετεύωσι δὲ προσέτι ἐκτενῶς τὸν Κύριον, ὅπως καταξιώσῃ με νὰ φροντίξω, ἵνα καθιστῶ τὸν ἑαυτὸν μου, ὅπως τὸν θέλει ὁ Θεός, «ἄρτιον», «τέλειον καὶ ὄλοκληρον, ἐν μηδενὶ λειπόμενον» (Ἰακ. α', 4) καὶ «φῶς καὶ ἄλας καὶ πόλιν ἐπάνω ὄρους κειμένην» (Ματθ. δ', 14), «ἵνα μὴ μωμηθῆ ἡ διακονία» (Β' Κορ. στ', 2), ἐπιτελῶ δὲ τὸ ἔργον μου «ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει» (Ἐφ. α' 8) πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ σωτηρίαν ψυχῶν.

«Χάρις ὑμῖν, ἔλεος καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν».

#### ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σπαγῶν κ. Διονύσιος ἐγεννήθη ἐν Ἀβζιλάρ Ἀδραμυττίου τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 1907. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ μαθήματα διήκουσεν ἐν τῷ Δημοτικῷ Σχολεῖῳ Στύψης Λέσβου, ὅπουθεν κατήγοντο οἱ γονεῖς του καὶ ἐνθα εἶχον καταφυγῆ ὡς πρόσφυγες τὸ 1914.

Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν, καθ' ἣν ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ δύο ἀδελφαί, τὸ ἔτος 1924, μετέβη εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Μ. Λαύρας Ἀγ. Ὁρους ὅπου ἐγένετο Μοναχός. Ἐν συνεχείᾳ ἐφοίτησεν εἰς τὴν Ἀθωνιάδα Σχολὴν, βραδύτερον δὲ μετέβη πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐν ἣ, διαρκούσης τῆς φοιτήσεως αὐτοῦ, ἐχειροτονήθη τὸ 1934 διάκονος καὶ μετὰ ἐν ἔτος πρεσβύ-

## ΟΙ ΠΡΟΜΑΧΟΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

## Γ'. Ο ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

## Β'

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ ἅγ. Εὐστάθιος Ἀντιοχείας ἐπανεληθὼν ἐκ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὅπου τὰ μέγιστα συντέλεσεν εἰς τὸν θρίαμβον τῆς ἀληθινῆς πίστεως τοῦ «δομοουσίου», ἐπεδόθη μετὰ ζήλου ἀληθῶς ἀποστολικοῦ εἰς τὴν διοργάνωσιν καὶ ἀνύψωσιν τῆς ταλαιπωρηθείσης Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας<sup>21</sup>. Δὲν περιωρίσθη δὲ μόνον εἰς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ θρόνου του τὴν διοργάνωσιν ὁ ἅγ. Εὐστάθιος, ἀλλὰ κατὰ τὸν αἰδίδιμον Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον Παπαδόπουλον, ἔχοντα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὰς γνώμας τῶν Μ. Brosset, C. Karalenskij καὶ R. Janin, καταρτίσας καὶ Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τάγματα, ὑπῆρξεν ὁ φωτιστὴς καὶ τῶν Ἰβήρων ἢ Γεωργιανῶν<sup>22</sup>.

Τὴν μαρτυρίαν αὐτὴν παρέχουσιν ἤδη οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἱστορικοὶ Ρουφίνος<sup>23</sup>, Σωκράτης<sup>24</sup>, Σωζόμενος, Θεοδώρητος<sup>25</sup>, Γελάσιος<sup>26</sup>, ἀναφέροντες ὅτι

21. Ἡ Ἀρειανικὴ ἀίρεσις εἶχε κατορθώσει καὶ Ἀρειανὸν Ἐπίσκοπον νὰ καταστήσῃ ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸν σοφὸν καὶ δεινὸν Παῦλον τὸν Τύρου· ἀποθανόντα ὁμοῦ ἑξάμηνον μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς ὑψώσεως τοῦ Ὀρθόδοξου Εὐσταθίου εἰς τὸν Θρόνον.

Ἐπιφανίου. Πατάρων, Αἴρ. 69, 4.

22. Ἱστορ. τῆς Ἐκκλ. τῆς Ἀντιοχ. σελ. 100.

23. Ἐκκλ. Ἱστορ. 10.

24. Ἐκκλ. Ἱστορ. 1,10.

25. Ἐκκλ. Ἱστορ. 1,23.

26. Ἐκκλ. Ἱστορ. 3,10,1. Καὶ ὁ σεβαστὸς ἡμῶν διδάσκαλος, Καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἐν Ἐλλάδι, κ. Γεράσιμος Κονιδάρης, παραδεχόμενος τοῦτο, ὑποστηρίζει, ὅτι, πρὶν ἢ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἰβήρων ὑπαχθῆ εἰς τὴν ἑνιαίαν διοίκησιν μετὰ τῆς Ἀρμενίας καὶ πρὶν ἀποσπασθῆ καὶ αὐτῆς ὡς αὐτόνομος καὶ Ὀρθόδοξος, ἐδέχετο κατευθύνσεις ἐκ τοῦ θρόνου τῆς Μητρὸς τῶν ἑξ Ἐθνῶν Ἐκκλησιῶν, Ἀντιοχείας.

Ἐν Ὁρ. κ. Χρ. Ἐγκοκλοπαιδεῖα. Ἰβηρίας Ἐκκλησία, Γ'. ελ. 1140.

τερος ὑπὸ τοῦ τότε Σχολάρχου αὐτῆς ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Μιλῆτου Αἰμιλιανοῦ.

Ἀποφοιτήσας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς προσελήφθη τὸ 1940 ὡς ἱεροκλήρυξ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου προστάτου αὐτοῦ Μητροπολίτου Μηθύμνης Διονυσίου, οὗ τὸ ὄνομα φέρει, ἀσκῶν ἐπιπροσθέτως τὰ καθήκοντα τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ αὐτοῦ Ἐπιτρόπου καὶ Ἡγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Λειμῶνος.

Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1942 συνελήφθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ ὅτι ἀπέκρυπτε καὶ περιέβαλλε Βρεττανοὺς στρατιώτας, ὑποστάς δὲ ὑπ' αὐτῶν βασανιστήρια καὶ καταδικασθεὶς εἰς δεκαετὴ ἐρικτήν, ἐνεκλείσθη εἰς τὸ στρατόπεδον «Παῦλος Μελάς» ἐν Θεσσαλονίκῃ. Βραδύτερον μετεφέρθη εἰς Γερμανίαν ὡς κρατούμενος, παραμείνας ὡς τοιοῦτος εἰς στρατόπεδα συγκέντρωσεως ἐπὶ τρία ἔτη καὶ δύο μῆνας.

Ἀπελευθερωθεὶς τὸ 1945 ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα, ἀναλαβὼν καὶ αὖθις τὰ καθήκοντα τοῦ ἱεροκλήρυκος παρὰ τῆς Μητροπόλεως Μηθύμνης. Ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτὴν ἀκολούθησεν εἰργάσθη κατ' ἀπόσπασιν εἰς τὴν Ἱερὰν τῆς Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Μητρόπολιν, ὑπηρετήσας συγχρόνως καὶ ὡς καθηγητὴς ἐν τῷ Γυμνασίῳ Ναυπάκτου.

Τὸ 1949 ἀπεσπασθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τῆς ὑπὸ τῆς ἱστορικῆς Μονῆς Κύκκου ἱδρυθείσης ἐν Λευκωσίᾳ Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἀπόστολος Βαρνάβας». Μετὰ διετῆ ὑπηρεσίαν εἰς Κύπρον ἐξελέγη Μητροπολίτης Λήμνου.

ὁ Εὐστάθιος Ἀντιοχείας ἐβάπτισε καὶ τὸ βασιλικὸν ζεύγος τῆς χώρας τῶν Ἰβήρων (Γεωργιανῶν).

Ἄλλ' ἐνῶ ὁ μακάριος Εὐστάθιος χαίρων διὰ τὴν διάσωσιν τῆς ἀληθινῆς Πίστεως ἐπεδίετο εἰς τὴν διάδοσιν αὐτῆς καὶ ἀφηγῶν κόπους καὶ κινδύνους ἐσπευδε νὰ βαπτίζῃ τοὺς εἰδωλολατρικοὺς λαοὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν· ὁ σκοτεινὸς καὶ σατανικὸς Νικομηδεῖας Εὐσέβιος ἐμελέτα τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ «Ὀμοουσίου», τὴν ἐξόντωσιν τῶν ὑπερμάχων αὐτοῦ καὶ τὴν θριαμβευτικὴν ἐπάνοδον τοῦ Ἀρείου καὶ ἐπικράτησιν τοῦ Ἀρειανισμοῦ.

Ἐπιστρατεύσας λοιπὸν τὰ δρακόντεια αὐτοῦ ἐν τῇ Αὐλῇ μέσα καὶ χάρις εἰς τὸ εὐπίστον τοῦ χαρακτήρος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, τουθόπερ ἀνομολογεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Καισαρεῖας Εὐσέβιος<sup>27</sup>, κατώρθωσε δι' ἐγγράφου μετανοίας ὑποβληθείσης εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ν' ἀνακληθῆ ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ ἀνακαταλάβῃ τὸν θρόνον του (328). Ὡσαύτως κατώρθωσε ν' ἀνακληθῶσιν ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ ὁ συνεξόριστος αὐτοῦ Νικαίας Θεόγνις καὶ αὐτὸς ὁ Ἄρειος.

Διὰ μηχανορραφιῶν καὶ συκοφαντιῶν ραδιουργῶν ἐν συνεχείᾳ, διὰ Συνόδου ἀρειανῶν Ἐπισκόπων παρανόμως καὶ ἀναρμοδίως συγκροτηθεῖσα ἐν Κων/πόλει (328-330), καθαιρεῖ τὸν ἅγιον Παῦλον τὸν Ὁμολογητὴν τοῦ θρόνου τῆς Βασιλευούσης καὶ ἐπιβαίνει αὐτοῦ ὁ Νικομηδεῖας Εὐσέβιος.

Κατὰ τὸ 330 ὁ ἐπιβήτωρ οὗτος τοῦ Βυζαντιακοῦ θρόνου Εὐσέβιος ἐπιχειρεῖ ἐπιδεικτικώτατα καὶ προκλητικώτατα, δημοσίᾳ δαπάνῃ, ὁδοιπορίαν εἰς Ἱερουσαλήν, ἵνα δῆθεν θεάσῃται καὶ προσκυνήσῃ τὰ μεγάλα

## 27. Βίος Κωνσταντίνου Δ.

Ὁ Σεβ. Μητροπ. Τρίκκης καὶ Σταγῶν ἡσχολήθη ἰδιαιτέρως περὶ τὰ ποιμαντικὰ καὶ τὴν χριστιανικὴν λογοτεχνίαν, δημοσιεύσας, ἐκτὸς ἄλλων μονογραφιῶν, ἄρθρων καὶ μελετῶν ἠθικοῦ, θρησκευτικοῦ καὶ ἔθνικοῦ περιεχομένου εἰς διάφορα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας, καὶ τὰ κάτωθι ἔργα:

1. Συμπληρωματικὸς κατάλογος χειρογράφων ἱερᾶς Μονῆς Λειμῶνος. 2. Ὁ πιστὸς στὸν πόνο καὶ στὸν θάνατον. 3. Προσωνητάριον Μοναστηρίου Ἁγ. Ἰγνατίου Λέσβου. 4. Ὁ πιστὸς Οἰκονόμος-Ἐγκόλιον ἱερέως. 5. Μάρτυρες. (Ἡ ζωὴ εἰς τὰ γερμανικὰ στρατόπεδα). 6. Λεύκωμα Λήμνου. 7. Κοντὰ στὸ ἀγροτόπαιδο. 8. Προσκλητήριον (πρόσκλησις εἰς τὴν Ἱερουσάλην). 9. Ἡ Ἱερουσάλην κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον. 10. Πατρικαὶ νοουθεσίαι. 11. Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου.

Συνοδικὸς ὢν κατὰ τὴν περίοδον 1955-56, ἔσκησεν ἐπὶ ἐν ἔτος τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Αὐτοδιαθέσεως Κύπρου (Π.Ε.Α.Κ.), ἐπιτελέσας ταῦτα εὐόρκως, παραιτηθεὶς δὲ τῆς θέσεως ταύτης, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του.

Ὑπηρετῶν καὶ πάλιν ὡς Συνοδικὸς τῇ 3ῃ Φεβρουαρίου 1959, ἀνεδείχθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀειμνήστου κυροῦ Δαρθοθέου Νάσκαρη. Ἡ ἐνθρόνισις αὐτοῦ εἰς τὸν Θρόνον τῆς λαχούσης αὐτῷ Μητροπόλεως ἐγένετο ἐν μέσῳ ἐνθουσιῶντος εὐσεβοῦς λαοῦ τῇ 8 Μαρτίου 1959.

κτίσματα, ἅτινα ἡ βασιλομήτωρ Ἑλένη ἀνήγειρεν ἐπὶ τῶν Ἀγίων Τόπων. Τῇ ἀληθείᾳ δέ, ἵνα σκευωρήσῃ μετὰ τοῦ ἀχαρκτήριστου διαγωγῆν ἐπιδειξαμένου διπροσώπου Καισαρείας Εὐσεβίου τὴν ἐκμηδένισιν τοῦ «Ὁμοουσίου» καὶ τῶν ὑπερμάχων αὐτοῦ, δι' ἧς θὰ ἐξεμηδενίζετο τὸ ἔργον τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἴκου. Συνόδου, ἦν οἱ ἀρειανόφρονες δὲν ἔκριναν φρόνιμον νὰ προσβάλωσι, κατὰ μέτωπον.

Διερχόμενοι ἐξ Ἀντιοχείας μετὰ τοῦ ἀχωρίστου ἐν ταῖς δολοπλοκίαις Νικαίας Θεόγνιδος ὁ Νικομηδεῖας-Κων/πόλεως Εὐσέβιος, ἔτυχον ἄκρως φιλαδέλφου φιλοξενίας παρὰ τῷ ἀγίῳ Εὐσταθίῳ Ἀντιοχείας, πιστεύσαντι εἰς τὸ εἰλικρινές τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ἐγγράφου μετανοίας αὐτῶν<sup>28</sup>.

Καθ' ὅλον ὅμως τὸ διάστημα τῆς τε ἐν Ἀντιοχείᾳ φιλοξενίας καὶ τῆς ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰς Ἱεροσόλυμα πορείας ἀνιχνεύοντες καὶ κατασκοπεύοντες τὸ περιβάλλον τοῦ ἁμώμου, ἀλλὰ καὶ αὐστηροῦ πως καὶ μὴ γνωρίζοντος νὰ θυσιάσῃ τὴν χριστιανικὴν παρρησίαν εἰς τὸν συμβιβασμὸν ἀσχηματίστου Εὐσταθίου, διήγειρον καὶ συνήγειρον κατ' αὐτοῦ πάντα δυσηρεστημένον, πᾶν ἐχθρικὸν στοιχεῖον, πᾶσαν τὴν δυσώνυμον ἀρειανόφρονα παράταξιν, ἐνθαρρύνοντες αὐτούς, διὰ τῆς ἧς διέθετον εὐνοίας, παρὰ τῇ Αὐλῇ, δαπάναις καὶ συστάσει τῆς ὁποίας ἐπεχείρουν καὶ τὴν θεομίσητον αὐτῶν «ἱεράν πορείαν»!..

Καταντήσαντες εἰς τὴν Ἀγίαν, ἀλλὰ καὶ «ἀποκτεῖνασαν τοὺς προφήτας καὶ πάντας τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ» Θεοκτόνον Ἱεροσολίμην, συνητήθησαν μετὰ τοῦ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης Εὐσεβίου, ὅστις θανασίμως ἐμίσει τὸν ἅγιον Εὐστάθιον Ἀντιοχείας.

Διασκεφθέντες λοιπὸν οἱ τρεῖς ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ «Ὁμοουσίου» καθὼς καὶ τοῦ κυριωτέρου ὑπερασπιστοῦ αὐτοῦ Εὐσταθίου Ἀντιοχείας, ἀπεφάσισαν τὴν διὰ παντὸς τρόπον ἐξόντωσιν τοῦ τελευταίου, μετὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξωντοῦτο, κατὰ τὴν πρόβλεψίν των, καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ «Ὁμοουσίου», μὴ ὑπολειπομένου ὑπολογισμοῦ ὑπερασπιστοῦ αὐτῆς, παρὰ ἐνός, τοῦ νεαροῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου, ὃν εἶχον ἤδη κατορθώσει νὰ θέσωσιν ὑπὸ τὴν δυσμένειαν τοῦ Αὐτοκράτορος!

Ἐπιστρέφουσι λοιπὸν ἐν σπουδῇ καὶ χωρὶς κἂν νὰ προλάβωσι νὰ θεωρήσωσιν ὅλα τὰ ἱερά μνημεῖα, εἰς Ἀντιόχειαν, οἱ Νικομηδεῖας-Κων/πόλεως Εὐσέβιος καὶ Νικαίας Θεόγνις· ἀλλὰ πρὸς ἀνεξάλειπτον θνείδος αὐτοῦ καὶ ὁ σοφὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας πατὴρ Εὐσέβιος Καισαρείας καὶ ἕτεροι ἀρειανόφρονες ἐπίσκοποι, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τιμητικῆς δῆθεν προπομπῆς καὶ συνοδίας, συμπαραλαβόντες καθ' ὁδὸν μετ' αὐτῶν καὶ τὸν χρήσιμον αὐτοῖς Ἐπίσκοπον τοῦ ἁγ. Εὐσταθίου Ἀντιοχείας, Κύρον τὸν Βεροίας ὡς καὶ τὸν Λαοδικεῖας Γεώργιον, καὶ ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν καὶ προεδρίαν τοῦ Καισαρείας Εὐσεβίου, συγκροτοῦσιν, ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀνευ γνώμης τοῦ κυριάρχου Ἀρχιεπισκόπου Εὐσταθίου, παράνομον ἐν Ἀντιοχείᾳ συνέδριον.

Τὸ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καισαρείας Εὐσεβίου

28. Θεοδωρήτου, Ἐκκλ. Ἱστορ. α, 21.

συνέδριον ἀφεώρα ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν καθαίρεισιν καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἁγ. Εὐσταθίου Ἀντιοχείας. Τὸ καταρτισθὲν ἀσυνειδήτως, ἀνευ φόβου Θεοῦ καὶ αἰσχροῦς, τρίπτυχον τῶν κατηγοριῶν, κατὰ τοῦ ἀγνοῦ προμάχου τῆς Ὁρθοδοξίας Εὐσταθίου, ἦτο δογματικόν, ἠθικόν, πολιτικόν, εἰς τρόπον, ὥστε ἡ καταδικὴ καὶ ἐξόντωσις του, νὰ ἦτο ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος!

Οὕτω, διὰ τοῦ ἀρειανόφρονος καὶ προσωπικοῦς λόγους ἔχοντος κατὰ τοῦ Εὐσταθίου, Κύρου τοῦ Βεροίας, κατηγορήσαν αὐτὸν ὡς ἐκπεσόντα εἰς τὰ αἵρετικά τοῦ Σαβελλίου<sup>29</sup> φρονημάτων, τὸ ἕτερον δηλονότι ἄκρον τοῦ Ἀρειανισμοῦ.

Δεύτερον, προσωπικαῖς ἐνεργεῖαις τοῦ Νικομηδεῖας Εὐσεβίου παρεισήχθη εἰς τὸ παράνομον αὐτῶν συνέδριον γύναιον πορνικόν, τὸ ὁποῖον φέρον ἐν ἀγκάλαις βρέφος ἔτι θηλάζον, ἀναιδῶς ἐβόα, ὅτι συνέλαβεν αὐτὸ καὶ ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Εὐσταθίου· καὶ οὕτως ἀπέδωκαν εἰς τὸν ἁμωμον Ὁμολογητὴν καὶ Ἀποστολικὸν γέροντα τὴν συκοφαντίαν τῆς μοιχείας, παρὰ τὴν ἐκπληξιν αὐτοῦ καὶ τὰς διαμαρτυρίας, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ μηχανορραφίας, στηρίζαντες τὴν ἀλήθειαν τῆς κατηγορίας, εἰς μόνην τὴν ἔνορκον βεβαίωσιν τοῦ ἐξαγορασθέντος γυναιίου ἀνευ οὐδεμιᾶς ἑτέρας σχετικῆς μαρτυρίας.

Τρίτον κατηγορήσαν αὐτὸν, ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ, ὡς διαθεθειμένον οὐχὶ συμπαθῶς πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα καὶ ὡς προσενεχθέντα καὶ ἐκφρασθέντα ἀνευλαβῶς πρὸς τὴν ἦν ὑπερηγάπα ὁ Αὐτοκράτωρ, μητέρα αὐτοῦ Ἑλένην, ὅτε αὐτὴ διήρχετο δι' Ἀντιοχείας, πρὸς Ἱεροσόλυμα!

Τὸ παράνομον τοῦτο συνέδριον, καθαιρέσαν διὰ τὰς ἐκτεθείσας τρεῖς ταύτας πλαστὰς καὶ συκοφαντικὰς κατηγορίας, τὸν ἁγ. Εὐστάθιον, ὥρισε διάδοχον αὐτοῦ, τὸν προεδρεύσαντα Εὐσέβιον Καισαρείας, ὅστις ὅμως ἱκανοποιηθεὶς ἐκ τῆς ἐξοντώσεως τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Εὐσταθίου, δὲν ἐτόλμησε φαίνεται νὰ παραμείνῃ ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ προσποιηθεὶς, ὅτι ἀρνεῖται νὰ δεχθῇ τὴν προσφερθεῖσαν αὐτῷ τιμὴν, ἐπέστρεψεν ἐσπευσμένως εἰς Καισάρειαν, τὴν ἔδραν αὐτοῦ, ἀποσιπῶσας μάλιστα καὶ τὸν ἔπαινον τοῦ ἀγνωσθέντος τὴν ἀκρίβειαν τῶν πραγμάτων Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, ἐπὶ τῇ γενναίῳ φρονι καὶ συνετῇ ἀρνήσει αὐτοῦ ν' ἀναλάβῃ τὸν θρόνον τῆς Ἀντιοχείας<sup>30</sup>.

Τρίτοντες τὰς χεῖρας ἐκ τῆς χαρᾶς, οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας Νικομηδεῖας Εὐσέβιος καὶ Νικαίας Θεόγνις ἔσπευσαν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Κων/νῖνον, ὃν πείσαντες εὐγλώττως περὶ τοῦ δικαίου τῆς καταδικῆς τοῦ μακαρίου Εὐσταθίου, ἐπέτυχον τὴν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος ἐπικύρωσιν τῆς καταδικῆς αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπογραφήν τῆς ἐξορίας τοῦ Εὐσταθίου εἰς Τραϊανούπολιν τῆς Θράκης<sup>31</sup>.

29. Σωκράτ. Ἐκκλ. Ἱστορ. α, 24. Θεοδωρήτου Ἐκκλ. Ἱστορ. Κ. ΚΑ'. Σωζομένου, β', 19, Φιλοσόργου β', 7.

30. E. Schwartz, Gött. Nachr. 1905 σ. 271 καὶ E. Seeberg, Die Synode von Antiochien im Jahre 324/325 ἐν N. Studien zur Gesch. der Theologie u. der Kirche σελ. 16.

31. Θεοδωρήτου Ἐκκλ. Ἱστορ. Α, 21. Ἱερων. de script. eccl. σ. 85.

## ΑΠΕΔΕΧΕΤΟ Ο ΙΕΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΤΟ ΠΑΠΙΚΟΝ ΠΡΩΤΕΙΟΝ;

Ε'

Δικαίως, λοιπόν, ο ιερός Χρυσόστομος θεωρεί την διεκδίκηση των πρωτειών ως την μεγίστην κατά της 'Εκκλησίας απειλήν<sup>92</sup> και μετά σφο-

92. Είς 'Εφεσ. όμιλ. 10,8. P. G. 62, 77 έξ. «Τούτο γάρ έστιν δ πάντα άνω και κάτω πεποίηκε και ου την οικουμένην μόνον, αλλά και την 'Εκκλησίαν μυρίων ενέπλησε θορύβων. Και καθάπερ εις λιμένα γαληνόν πνεύματα άγρια έξ εναντίας έμπερόντα, πάσης σπιλάδος και παντός πορθμού έπισφαλέστερον αυτόν καθίστησιν· ούτω δη και ό της δόξης έρωσ, έπεισελιθών, πάντα άνέτρεψε και συνέχεε..

'Αλλ' ό των πικρών δακρύων! πάντα γάρ ταύτα κατέφλεξε ή τυραννίς, ή παμφάγος αύτη φλόξ και ουδεις άνωτέρω του πράγματος γέγονεν· άλλ' έστήκαμεν την μέν φλόγα θαυμάζοντες, σβέσαι δε τό κακόν ουκέτι δυνάμενοι. Κάν σβέσωμεν δε προς βραχύν καιρόν, αλλά πάλιν μετά δύο και τρεις ημέρας ώσπερ από τινος σποδιάς σπινθήρ έντυφόμενος άνέτρεψεν άπαντα και όσα τοις πρότερον ου κατεργάσατο. Ούτω δη και ένταύθα

δρότητος καταπολεμεί αύτήν. «Ταύτα και πόλεις και 'Εκκλησίας άνέτρεψε. Και μοι και δακρῦσαι έπεισι νύν, όταν τας πρωτοκαθεδρίας άκούσω και

γίνεται· και γάρ και επί της πυρκαϊάς τούτο συμβαίνειν έθος έστι. Τό δε αίτιον, των στύλων αύτων της 'Εκκλησίας τά έρείσματα διέφυγεν ήμάς, τους τόν όροφον άνέχοντας και πρότερον πάσαν συγκρατούντας την οικοδομίαν περιέβαλε τῷ πυρί. Διά τούτο και εις τους λοιπούς τοίχους εύκολος γέγονεν ή διαδρομή· Και γάρ επί των οικοδομημάτων, όταν μέν ξύλων έπιλάβηται, μάλλον όπλίζεται κατά των λίθων· όταν δε τους στύλους κατενέγκη και ρίψη χαμαί, ουδέν δείται λοιπόν προς τό τά λοιπά τῆ φλογι κατεργάσασθαι. Τών γάρ έρειδόντων και ύποστηριζόντων τά άνω καταπιπτόντων, αυτόματα κάκεινα μετά πολλής της έτοιμότητας τούτοις έπεται. Ούτω δη και νύν γέγονεν επί της 'Εκκλησίας· πάντων τό πῦρ έπελάβετο· τιμάς τας παρά ανθρώπων ζητούμεν, και περι την δόξαν εκκαϊόμεθα...». Πρβλ. 'Ιω. Καρμίρη, Τό Ιερόν αίτημα της 'Ενώσεως των 'Εκκλησιών, 'Ανάτυπον εκ της «'Εκκλησίας» τομ. ΛΓ· 'Εν 'Αθήναις 1956.

'Αποσπώμενος του άφωσιωμένου εις αυτόν ποιμνίου του, χωρίς καν τούτο να άντιληφθῆ τι, υπό των όργάνων της έγκοσμίου έξουσίας, ό άγιος 'Αντιοχείας Ευστάθιος παρήνει και παρεκάλει αυτό, όπως έμείνη, μέχρι θανάτου πιστόν εις τόν 'Ορθοδοξίαν<sup>32</sup>.

Και εκ της έν Τραϊανουπόλει δ' έξορίας αυτού, ό γενναϊότατος 'Ομολογητής και ήρωϊκός ύπερασπιστής της άληθινής Πίστεως άγιος Ευστάθιος, άντήλασσε Γράμματα μετά των 'Ορθοδόξων της 'Αντιοχείας.

Πιθανώς δε χάριν αύτων έγραψε και κατά του αίρετικού Φωτεινού έπισκόπου Σιρμίου, καταδικασθέντος υπό της έν Σαρδική Συνόδου (342-343)<sup>33</sup>.

Γνωσθείσης φαίνεται της δι' έπιστολών συνεχιζόμενης επικοινωνίας αυτού μετά των 'Ορθοδόξων 'Αντιοχέων, οτινες όνομαζόμενοι Ευσταθιανοί δεν άνεγνωρίζον έτερον, πλην του Ευσταθίου 'Επίσκοπον, ύπεβλήθη εις νέας ταλαιπωρίας, ό και έν δεσμοίς και έξορία έτι φόβον έμπνέων τοις 'Αρειανοίς άτρόμητος της 'Ορθοδοξίας πρόμαχος, μετακινήθει εις Φιλίππους της Μακεδονίας ('Ιλλυρίας)<sup>34</sup>, όπου και άπέθανεν, εκ των κακοπαθειών, περι τό 345, ό «της εύσεβείας και της σωφροσύνης άγωνιστής»<sup>35</sup>, ό «'Ομολογητής άνήρ και την πίστιν εύσεβής και πολύ ζηλώσας ύπερ της άληθείας»<sup>36</sup>, ως «Μάρτυς έστεφανωμένος» προς τόν ποθούμενον άπελθών 'Ιησούν, προς χωρίον έλθών καθαρόν θορύβων, ένθα άπέδρα όδύνη και λύπη και στεναγμός<sup>37</sup>.

32. 'Αγ. 'Ιωάννου Χρυσοστ. έγκώμιον εις τόν 'Αγ. Ευστάθιον Μ.Ρ.Γ. 50,602. Θεοδωρ. 'Εκκλ. 'Ιστορ. α', 7-8. Σωζομ. β', 19.

33. Altaner Patrologie σελ. 276.

34. Β. Στεφανίδου 'Εκκλ. 'Ιστορ. 'Αθήναι 1948 τ. Α' σελ. 166.

35. Θεοδωρήτου 'Εκκλ. 'Ιστορ. α', 21 3

36. Σωζομ. ένθ' άνωτ.

37. 'Αγ. 'Ιωάννου Χρυσοστ. 'Εγκώμιον ένθ' άνωτ. Μ.Ρ.Γ. 50,597-606.

Μετ' όλίγον άπέθνησκε θάνατον τρομερόν, ή συκοφαντήσασα τόν 'Αγιον άμαρτωλός γυνή, δημοσίως όμολογήσασα τό έγκλημα των άθέων έχθρών του άνδρός και έαυτής και διακηρύξασα την τελείαν άθώτητα και άγνοιαν του άδίκως κατηγορηθέντος και βασανισθέντος έν έξορίας 'Ιεράρχου.

'Ο Ευστάθιος άνεγνωρίσθη άμέσως έν τῆ συνειδήσει των 'Ορθοδόξων 'Αντιοχέων άθλητής και 'Ιερομάρτυς της πίστεως, έφ' ό και άνίδρυσαν ούτοι Ναόν, έπ' όνόματι αυτού περικαλλῆ, έν τῷ όποίω, μετά τεσσαρακονταετίαν περίπου ό 'Αγιος 'Ιωάννης ό Χρυσόστομος άπήγγειλε τόν θαυμάσιον αυτού έγκωμιαστικόν Λόγον «Εις τόν έν 'Αγίοις Πατέρα ήμών Ευστάθιον 'Αρχιεπίσκοπον 'Αντιοχείας της μεγάλης»<sup>38</sup>, παρομοιάσας τούτον προς «σοφόν Ιατρόν», προς «γενναϊόν και άγρυπνον κυβερνήτην», προς «προνοητήν πασών των 'Εκκλησιών» και προς αυτόν τόν άγιον «Πρωτομάρτυρα Στέφανον». Μόνον δ' ότε τῷ 490 ό 'Επίσκοπος 'Αντιοχείας Καλανδίων άνεκόμισεν εκ Φιλίππων τά λείψανα του άγίου 'Αντιοχείας Ευσταθίου «και μετά πολλής τιμῆς από δώδεκα μιλιών ή πόλις 'Αντιοχέων ύπήντησεν, οί άποσχίζοντες της 'Εκκλησίας διά τόν 'Αγιον ήνώθησαν, μετά έκατόν έτη της κοιμήσεως αυτού»<sup>39</sup>.

'Η ήμέρα εκείνη της 21ης Φεβρουαρίου καθωρίσθη έκτοτε ως επέτειος της έορτής της μνήμης αυτού, άνεγνωρισθείσης ύφ' όλοκλήρου της 'Εκκλησίας της Οικουμένης, ης ή φωνή, διά της Ζ' άγίας Οικουμενικής Συνόδου άνεγνωρίσε τόν Ευστάθιον, άγιον 'Ιερομάρτυρα και «ευσταθή πρόμαχον του δόγματος της Νικαίας»<sup>40</sup>.

† 'Αρχιμ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ Πτ. Θ.Φ.

'Ι. Προϊστάμενος 'Ι. Ναού 'Αγ. Βαρβάρας Πατησίων.

38. 'Ελέχθη περι τό 384.

39. Θεοφάνους, χρονογραφία, 6,138. Θεοδώρου 'Αναγνώστου, 'Εκλογαί εκ της 'Εκκλ. 'Ιστορ. Μ.Ρ.Γ. 81,1.

40. Mans Collicctio Coneiliorum 13,265.



τούς άσπασμούς και λογίσωμαι πόσα έκειθεν έτέχθη κακά ταίς 'Εκκλησίαις του Θεού...<sup>93</sup> Ουδέν ούτω παροξύνει τον Θεόν, ώς τό 'Εκκλησίαν διαιρεθῆναι»<sup>94</sup>.

Δέν νομίζομεν, ότι πρέπει να έπεκταθώμεν περυσότερον. Διά τών άνωτέρω σαφώς αποδεικνύεται έπί τῆ βάσει τῆς διδασκαλίας του Ιεροῦ Χρυσοστόμου, ότι ἡ συγκέντρωσις άπάσης τῆς έν τῆ 'Εκκλησία έξουσίας είς έν και μόνον πρόσωπον, όπερ να ένσαρκώγη έν έαυτῷ τῆν 'Εκκλησίαν, άποτελεῖ άποψιν, ἡτις οὐ μόνον δέν θεμελιούται έπί τῆς 'Αγίας Γραφῆς, οὐ μόνον δέν είναι σύμφωνος πρός τό καθόλου πνεῦμα αὐτῆς, αλλά και πλήρως άντιτίθεται πρός αὐτήν. 'Εάν τῆν 'Εκκλησίαν, ώς είδομεν, κυβερνᾷ ἡ μία θεότης, ἡ 'Αγία Τριάς έν πνεύματι αγάπης και συνεργασίας τών τριών Προσώπων Αὐτῆς, δέν είναι δυνατὸν ἡ τό μεγαλειώδες τουτο πνεῦμα αγάπης και συνεργασίας να άντικατοπτρίζεται και είς τῆν καθόλου όργανωσιν τῆς 'Εκκλησίας. 'Εάν ἡ ύψιστη αὐθεντία έν τῆ 'Εκκλησία συγκεντροῦται είς τῆν άρμονίαν τών τριών προσώπων τῆς 'Αγίας Τριάδος, είναι έωλος ἡ άπαίτησις τών Δυτικῶν, όπως κατὰ τό ανθρώπινον ἡ ύψιστη αὐθεντία συγκεντρώνεται είς τό πρόσωπον ένός και μόνου ανθρώπου, του Πάπα, του όποίου ἡ προβολή ώς όρατῆς κεφαλῆς οὐδέν έτερον δηλοῖ ἡ τῆν άρνησιν του Κυρίου και ώς κεφαλῆς τῆς όρατῆς 'Εκκλησίας. «Μῆ τοίνυν προσέχωμεν ταίς αἱρέσεσι· θεμέλιον γάρ άλλον οὐδείς δύναται θεῖναι παρά τον κείμενον. 'Επί τουτιον οἰκοδομώμεν και ώς θεμέλιον έχώμεθα, ώς κλῆμα άμπέλου και μη δέν έστω μέσον ἡμῶν και του Χριστου· άν γάρ γένηται τι μέσον, εύθές απολλύμεθα. Και γάρ τό κλῆμα κατὰ τό συνεχές έλκει τῆν πίστην και ἡ οἰκοδομή κατὰ τό συγκεκριθῆσθαι έστηκεν· ώς άν διαστή απόλλυται, οὐκ έχουσα που έρείσαι έαυτήν. Μῆ άπλῶς έχόμεθα του Χριστου, αλλά κολληθώμεν αὐτῷ»<sup>95</sup>.

### III

'Η 'Εκκλησία, κατὰ τὰ άνωτέρω, έχουσα ώς μόνην και αληθῆ κεφαλῆν τον Κύριον, οὐ μόνον αποκλείει τῆν προβολήν οἰασδήποτε έτέρας κεφαλῆς ἡ πρωτείου έξουσίας του ένός επισκόπου έπί τῆς καθολικῆς 'Εκκλησίας, αλλά τουναντίον επιβάλλει τῆν έν πνεύματι ένότητος και ισότητος συνεργασίαν τών έπί κεφαλῆς τών έπί μέρους 'Εκκλησιῶν υπό τῆν ύψιστην και άνωτάτην άρχῆν τῆς 'Αγίας Τριάδος. 'Ο ιερὸς Χρυσόστομος, ώς είδομεν, έξαίρει τό γεγονός τῆς ύπ' αὐτου του Κυρίου καθιερώσεως του συστήματος τῆς συλλογικῆς, ούτως είπεῖν, ἡγεσίας δια τῆς αναθέσεως είς τους 'Αποστόλους τῆς από κοινου ύπ' αὐτῶν διακυβερνήσεως του εκκλησιαστικου όργάνισμου. «'Αρχοντες γάρ είσιν υπό του Θεου χειροτονηθέντες οἱ άπόστολοι· άρχοντες οὐκ έθνη και πό-

λεις διαφόρους λαμβάνοντες, αλλά πάντες κοινῆ τῆν οἰκουμένην εμπιστευθέντες»<sup>96</sup>. Πάντες οἱ 'Απόστολοι έφερον τον αὐτον βαθμόν και έλαβον από του Κυρίου τῆν αὐτήν έξουσίαν. «Καθώς άπέσταλκέ με ό Πατήρ, κάγώ πέμπω υμάς... και τουτο είπόν ένεφύσησε και λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα άγιον... ἡν έχει έξουσίαν ό Σωτήρ, δίδωσι τοῖς άποστόλοις. "Όσπερ γάρ οὐχ οἶόν τε έστιν άρχοντα πιστευθῆναι έθνος μη λαβόντα συγχωρήσεως και θανάτου και τιμωρίας έξουσίαν παρά βασιλέως· Ούτως και ό Σωτήρ μέλλον καθιστάν αὐτους άρχοντας τῆς οἰκουμένης δίδωσιν αὐτοῖς και τιμωρίας έξουσίαν και συγχωρήσεως, τό, "Αν τινων άφῆτε τας άμαρτίας, άφίενται αὐτοῖς· άν τινων κρατῆτε, κεκρατήνται»<sup>97</sup>. Πράγματι δέ οἱ 'Απόστολοι άπετέλεσαν έν σώμα<sup>98</sup>, μίαν σύνοδον ισότητων μελῶν συνεργαζομένων έν πλήρει και αγαστῆ άρμονία και έν βαθυτάτη συναισθήσει τῆς καθοδηγήσεως των υπό του Παναγίου και Ζωοποιοῦ Πνεύματος· άβταν δέ Παῦλον είπω, οὐ τουτον λέγω, αλλά και Πέτρον και 'Ιάκωβον και 'Ιωάννην και πάντα αὐτῶν τον χορόν. Καθάπερ γάρ έν λύρα μιᾶ διάφοροι μέν αἱ νευραί, μία δέ ἡ συμφωνία· Ούτω και έν τῷ χορῷ τῶν άποστόλων διάφορα μέν τὰ πρόσωπα, μία δέ ἡ διδασκαλία, έπειδή και είς ό τεχνίτης ἦν, τό Πνεῦμα τό άγιον, τό κινουῖν τας εκείνων ψυχάς. Και τουτο έμφαίνων ό Παῦλος έλεγεν· Εἶτε οὖν εκείνοι, εἶτε έγώ, ούτω κηρύσσομεν»<sup>99</sup>.

«Ο,τι κατ' έξοχῆν χαρακτηρίζει, κατὰ τον ιερὸν Χρυσόστομον, τῆν συμπεριφορὰν τῶν 'Αποστόλων, κατὰ τῆν ύπ' αὐτῶν διοίκησιν τῆς 'Εκκλησίας, είναι οὐχι πλέον ἡ διεκδικησις πρωτείου, άλλ' ἡ παραίτη-

96. 'Οτι χρήσιμος ἡ τῶν Γραφῶν άνάγνωσις 3,4. P.G. 51, 93. 'Υπό του Ιεροῦ Χρυσοστόμου ύπογραμμίζεται όπως ιδιαιτέρως τό γεγονός τῆς από κοινου υπό τῶν 'Αποστόλων διακυβερνήσεως τῆς 'Εκκλησίας. Πρβλ. είς Ψαμ. 44, 13. P.G. 55, 202. «'Εμοὶ δέ δοκεῖ τους άποστόλους λέγειν, τους διδασκάλους έν αὐτῇ γενομένους. Εἶτα ύπογράφων αὐτῶν τῆν δύναμιν και τῆν ισχύν και τῆν δόξαν φησί. Καταστήσεις αὐτους άρχοντας έπί πάσαν τῆν γῆν». Πρβλ. είς 'Ιωάν. όμιλ. 88,2 P.G. 59, 480. «'Εάν αὐτὸν θέλω μένειν έως έρχομαι, τί πρός σε; Μῆ γάρ δὴ νομίσης φησίν, ένι τρόπῳ τὰ καθ' υμάς διοικεῖν. Τουτο δέ έποίει τῆς άκαίρου συμπαθείας τῆς πρός άλλῆλους ένεκεν. 'Επειδή γάρ έμελλον τῆς οἰκουμένης τῆν επιτροπῆν αναδέξασθαι, οὐκ έδει συμπλέχθαι λοιπὸν άλλῆλοις· ἡ γάρ έν μεγάλη τουτο τῇ οἰκουμένην γέγονε ζημία. Διόπερ αὐτῷ φησιν. 'Εργον ένεχειρίσθης, αὐτό σκόπει και άννε και θλιει και αγωνίζου».

97. Είς τῆν 'Ανάληψιν. 4. P.G. 52, 777. Πρβλ. είς Ματθ. όμιλ. 90, 2. P.G. 58, 789. Πρβλ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Τὸ πρωτεῖον... ένθ. άν. σελ. 6. «'Η έννοια τῆς επαγγελίας του Κυρίου καταφαίνεται εκ τῶν λόγων αὐτου, διότι τό ρηθὲν πρός τον Πέτρον ότι παρεδόθη αὐτῷ τό δικαίωμα του δεσμεῖν και λυεῖν επανελήφθη μετ' έμφάσεως πρός πάντας τους 'Αποστόλους ('Ιωάν. 20, 23 Ματθ. 18, 19). Αἱ δέ κλειδες τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν» οὐδέν άλλο σημαίνουσιν ἡ αὐτό τό «δεσμεῖν και λυεῖν», έπομένως αἱ κλειδες τῆς βασιλείας παρεδόθησαν είς πάντας τους 'Αποστόλους».

98. Πρβλ. είς τό άποστολ. ρηθὸν «'Τουτο δέ γινώσκετε...», 5. P.G. 56, 276· «Εἶδες τῶν άποστόλων τῆν κηδεμονίαν, πῶς έν σώμῳ είσιν;»

99. Είς τον άγιον Ιερομάρτυρα 'Ιγνάτιον... P.G. 50, 588

93. Είς Ματθ. όμιλ. 77,2. P.G. 58, 669.

94. Είς 'Εφес. όμιλ. 11,4. P.G. 62, 85. Πρβλ. και τῆν συναφή διδασκαλίαν του Μ. Βασιλείου, παρά 'Ιωάν. Καρμίρη, 'Η 'Εκκλησιολογία του Μ. Βασιλείου 'Αθῆναι 1958.

95. Είς Α' Κορ. όμιλ. 8, 4. P.G. 61, 72.

σις ἐξ αὐτοῦ καὶ ἡ παραχώρησις του εἰς ἑτέρους. «Καὶ ὄρα τὴν ἐπιείκειαν Ἰακώβου. Αὐτὸς ἔλαβε τὴν ἐπισκοπὴν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ὅμως οὐδὲν διαλέγεται. Ὅρα δὲ καὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν τὴν πολλὴν ταπεινοφροσύνην, πῶς αὐτῶ συγχωροῦσι τοῦ θρόνου, καὶ οὐκ ἔτι ἀμφισβητοῦσι πρὸς ἀλλήλους. Ὡσπερ γὰρ ἐν οὐρανῷ ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖνη ἦν, οὐδὲν ἔχουσα βιωτικὸν, οὐ τοίχους οὐδὲ μαρμάρους, ἀλλὰ προθυμίαν τῶν συνιόντων ἀπολάμπουσα»<sup>100</sup>. Τὸ ἰδεῶδες τοῦτο τῆς συλλογικῆς ἐν συνόδοις διοικήσεως τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, τὸ καθιερωθὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ ἐφαρμοσθὲν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, συνεχίσθη ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτῶν ἐπισκόπων<sup>101</sup>, τὸ σύνολον τῶν ὁποίων, συνεργόμενον ἐν οἰκουμενικαῖς συνόδοις, ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον ὄργανον δεκρυβερνήσεως τῆς Ἐκκλησίας<sup>102</sup>.

Ὁ θεῖος Χρυσόστομος, θεωρῶν κατὰ ταῦτα καὶ τὴν μορφήν τοῦ πολιτεύματος τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἑνὸς καὶ ἀδιαιρέτου θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου τῆς Ἐκκλησίας ὀργανισμοῦ, ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ τὸ ἀληθὲς περιεχόμενον τοῦ βασικῆς σπουδαίου-τητος προβλήματος τούτου.

Ἡ βαθυτέρα τῆς Ἐκκλησίας οὐσία, ἥτοι ἡ μετὰ τῆς ἁγίας Τριάδος κοινωνία τῶν ἀνθρώπων ἀποκαλύπτει τὴν ἁγίαν καὶ ζωοποιὸν Τριάδα ὡς τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀντικατοπτρίζει δὲ τὸ πνεῦμα ἐνότητος καὶ ἀγάπης, ἥτις διέπει τὰ τρία πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος, εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἔχων τὴν ἀπόλυτον πεποίθησιν «ὅτι ἐθνικῶν τὸ τοιοῦτον τὸ τῶν πρωτείων ἔρᾶν»<sup>103</sup>, διακηρύσσει, ὅτι τὸ ἐξόχως χαρακτηριστικὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων, ὅπερ ταυτοχρόνως προσδίδει εἰς αὐτὰ τὴν ὑπεροχὴν ἐναντι τῶν κατὰ κόσμον τοιοῦτων, συνίσταται εἰς τὸ ἐξῆς· τὰ μὲν κατὰ κόσμον ἀξιώματα ὅσον συγκεντροῦνται εἰς ἓν μόνον πρόσωπον ἐπὶ τοσοῦτον ἀποκοῦν καὶ μεγαλυτέραν ἀξίαν καὶ λαμπρότητα καὶ εὐρίσκουν τὴν ἀποκορύφωσιν των

100. Εἰς Πράξ. Ἀποστ. ὁμιλ. 3,2. P.G. 60, 36. Περὶ τοῦ Ἰακώβου παρατηρεῖ ὁ Χρυσόστομος χαρακτηριστικῶς, ὅτι «μακρὸν μὲν οὐκ ἐπέζησε χρόνον ἐκ προουμιῶν δὲ οὕτω διεθεράμηνθη καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἀφείλετο πρὸς ὕψος ἀνέδραμεν ἄφατον, ὡς εὐθέως σφαγῆναι» (Εἰς Ματθ. Ὅμιλ. 65, 4. P.G. 58, 622).

101. Πρβλ. Ψευδοχρυσόστομος, εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀβραάμ. 2. P.G. 56. 560 ἐξ. «Ἀπ' ἀρχῆς οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυξαν μετὰ τοὺς ἀποστόλους ἡ ἐν Νικαίᾳ σύνοδος ἐβεβαίωσε· Καὶ ἵνα δεχθῆ, ὅτι οἰκουμένης ἦν ἡ πίστις τοσοῦτων συναχθέντων, ἐπὶ μόνου διεφώνησαν, οἱ καὶ ἀπεκηρύχθησαν. Πᾶσα ἡ οἰκουμένη συνεφώνησεν, ἐπειδὴ τοῦ φυράματος ἦν τοῦ ἀποστολικοῦ. Καὶ ὄρα τὸ θαυμαστὸν καὶ ἐμμήσατο ἡ Νέα δι' οἰκονομίας τὴν Παλαιάν. Ὅτε οἱ βασιλεῖς Ἀσσυρίων ἐπῆλθον ἐπὶ τὴν γῆν τῆς Παλαιστίνης, ἐξῆλθεν Ἀβραάμ κατὰ τῶν ἀλλοφύλων, κατὰ πέντε βασιλέων· ἐξῆλθε μόνος ὁ πιστός. Καὶ πόσους στρατεύει κατ' αὐτῶν; Δούλους τριακοσίου οἰκογενεῖς καὶ δεκαοκτώ. Ὅσους ἐστράτευσε Ἀβραάμ κατὰ ἀλλοφύλων, ἐστράτευσεν ὁ Χριστὸς κατὰ τῶν αἰρέσεων... Τριακόσιοι δεκαοκτὼ ἐπίσκοποι ἐν Νικαίᾳ· κακεῖ τριακόσιοι δεκαοκτὼ οἰκεῖται τοῦ Ἀβραάμ οἰκογενεῖς».

102. Πρβλ. Κων. Μουρατίδου. Ἡ οὐσία καὶ τὸ πολιτεῦμα τῆς Ἐκκλησίας... ἐνθ' ἀν., σελ. 186—191 καὶ 208 ἐξ.

103. Εἰς Ματθ. ὁμιλ. 65, 4. P.G. 58, 622.

εἰς τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα. Τὸ ἀκριβῶς ὅμως ἀντίθετον χαρακτηρίζει τὰ ἀξιώματα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις διέπεται ὡς ἐλέγχθη οὐχὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς δεσποτείας καὶ ἐπιβολῆς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐν ἀγάπῃ συνεργασίας περισσοτέρων προσώπων, ἡ ὀργανικὴ ἔκφρασις τῆς ὁποίας συνίσταται ἀκριβῶς εἰς τὴν συλλογικὴν ἡγεσίαν, εἰς τὸ συνοδικὸν σύστημα καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἑνός, ἥτις εἶναι τὸ γνώρισμα τῶν κατὰ κόσμον ἐξουσιῶν. Πράγματι δὲ ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἠδυνήθη πρῶτος αὐτὸς ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων μορφῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Δ' αἰῶνος νὰ συνθέσῃ εἰς μίαν πρότασιν συντομωτάτην καὶ κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ ἀδιαμφισβήτητον, ῥητὸν καὶ κατηγορηματικόν, οὐ μόνον τὸν χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας ὡς πνευματικοῦ καθιδρύματος καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸ ἀνταποκρινομένου πολιτεύματος, ἀλλὰ καὶ νὰ προβῆ εἰς πλήρη ἀντιδιαστολήν πρὸς τὸν χαρακτήρα τῶν κατὰ κόσμον ἀξιωμάτων, φρονῶν, ὅτι τὸ πρωτεῖον προσιδιάζει εἰς αὐτὰ καὶ συνεπῶς ἀντιτίθεται πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν τῆς Ἐκκλησίας ὡς πνευματικοῦ καθιδρύματος. Ἡ πρότασις αὕτη, μοναδικὴ δύναται τις νὰ εἴπῃ ἐν τῇ πατερικῇ φιλολογίᾳ τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ αὐτόχρημα ἀποφασιστικῆς σημασίας διὰ τὴν ὀρθὴν καὶ συμφώνως τῷ πνεύματι τῆς Ἐκκλησίας ἐπίλυσιν τοῦ περὶ τῆς μορφῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος προβλήματος, εἶναι ἡ ἐξῆς· «Τὰ μὲν γὰρ τοῦ παρόντος ἀξιώματα βίου τότε μείζονα φαίνεται, ὅταν εἰς ἓνα περιστῆ μόνον, ἐπὶ δὲ τῶν πνευματικῶν τοῦναντίον· τότε λάμπει τὸ τῆς τιμῆς, ὅταν πολλοὺς τῆς προεδρίας ἔχη κοινωνοὺς καὶ ὅταν ὁ μετέχων μὴ εἰς ἓ, ἀλλὰ πολλοὺς ἔχη τοὺς τῶν αὐτῶν ἀπολαύοντας»<sup>104</sup>.

Ἐν ἀνακεφαλαιώσει διαπιστοῦμεν, ὅτι τὸ παπικὸν πρωτεῖον οὐ μόνον δὲν δύναται νὰ θεμελιωθῆ ἐπὶ τῆς ἐκκλησιολογίας τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου, ἀλλὰ καὶ ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν κατὰ τὸν ἱερόν Χρυσόστομον οὐσίαν τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐνιαίου καὶ ἀδιασπάστου καὶ ἀδιαιρέτου θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, τοῦ ὁποίου μοναδικὴ κεφαλὴ εἶναι ὁ Θεὸς τῆς Ἐκκλησίας Ἰδρυτής, ὁ Κύριος Ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

#### Κ. Δ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ

Υφηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

104. Εἰς Ἀποστ. Παῦλον, ὁμιλ. 7. P.G. 50, 509. Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο χωρίον, καθ' ὅσον εἶναι γνωστὸν εἰς τὸν γράφοντα, ὑπ' οὐδενὸς τῶν μέχρι τοῦδε ἀσχοληθέντων μετὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου ἐχρησιμοποιήθη.

«Τὰ καλύπτοντα τὸ μυστήριον τῆς αἰωνιότητος νέφη διασπῶνται διὰ τῶν ἑορτῶν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, αἰτινες, ἐν τὸς τῆς εὐφροσύνης ἢ λυπηρᾶς γητῆς ἀτμοσφαιρας, ἀνυψοῦνται ἐκ τοῦ βάθους τῆς αἰωνιότητος, δὲ μὲν διὰ τῆς φωτεινῆς ἡλικιακῆς λάμπει τῆς οὐρανοῦ χαρᾶς ὑπομιμνήσκουσαι τὴν πλήρη ἐδοσπλαγχνίας ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ προτρέπουσαι πρὸς ἐθνώμονα δοξολογίαν, δὲ δὲ δι' ἀσθηρᾶς σοβαρότητος... ἀφνιπίζουσαι τὰς καρδίας πρὸς μετάνοιαν. Τοιαύτη ἐποχὴ μετανοίας εἶναι ἀκριβῶς ἡ χρονικὴ περίοδος τοῦ Τριωδίου».

(Maltzew)

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

### Ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλεστέραν ἐγγύησιν.

Χαρακτηρίζεται—καὶ ὄχι βεβαίως ἀδίκως—ἡ ἐποχὴ μας, ὡς ἐποχὴ ὕλικου εὐδαιμονισμοῦ, ἠθικῆς ἀτονίας καὶ ἰδεαλιστικῆς ἀπνοίας.

Καὶ ὅμως τὸ πρόσφατον δράμα τῆς Κυπριακῆς Ἐποποιίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐσύρθη ἤδη, μὲ τὰς ἀποφάσεις τῆς Ζυρίχης καὶ τοῦ Λονδίνου, ἡ ἀδελφία τῆς Ἱστορίας, ἀποδεικνύει περικράνως, ὅτι διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν τίποτε δὲν ἠλλοιώθη. Καὶ ὅτι, κάτω ἀπὸ τὰ ἀποκαρδιώοντα ἐνίοτε φαινόμενα, ζῆ καὶ πάλλεται μυστικῶς ἡ ἀνωτέρα καὶ ἠλιακὴ αὐτόχρημα οὐσία τῆς συνθέσεώς της, ἡ ὁποία εἰς τὴν διαδρομὴν τῆς ἱστορικῆς ζωῆς ἐξεδηλώθη συχνότατα ὡς θαῦμα. Τοιοῦτοτρόπως, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὑπέροχον καὶ ὑψηλόφρονα αὐτοθυσίαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἡ Κυπριακὴ νεότης, ἀντιμετωπίσασα μὲ τὸ μειδίαμα τῆς καταφρονήσεως εἰς τὰ χεῖλη της, τὰς ἀπηνεῖς διώξεις καὶ τὰς ἀγχόνας, τὰς ὁποίας ἔστησε δι' αὐτὴν ὁ δυνάστης, ὑπῆρξεν ἐκθαμβωτικὴ ἀληθῶς ἡ ὄλη δράσις, ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταία ἐκδήλωσις τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ ἐμπνευστοῦ τῆς ἠρωικῆς ἀπιστίας Διγενῆ, ἀπέναντι τῶν τελικῶς συμφωνηθέντων.

Ἐπὶ τέσσαρα ὁλόκληρα ἔτη ἐταλαιπωρήθη οὗτος ἀφαντάστως καὶ ἐκινδύνευε, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, χάριν τοῦ δράματός του, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ἡ Ἀυτοδιάθεσις καὶ ἡ Ἐνωσις. Καὶ ἤδη, ἐφ' ὅσον ἡ σκληρὰ πραγματικότης ἄλλως ἠθέλησεν, ἀποσύρεται ἀπὸ τὸ προσκήνιον τῆς δράσεως, νικητὴς εἰς τὴν μάχην, νικητὴς εἰς τὴν καταπληκτικὴν παραπλάνησιν πολυμηχάνου ἐχθροῦ, ἀλλὰ καὶ θριαμβευτὴς κατὰ πάσης μικροχαρακτῆρος σκέψεως ἢ καὶ πικρίας, διὰ τὴν μὴ ὁλοκλήρωσιν τοῦ ὄνειρόν του. «Εἶμαι ὑποχρεωμένος—λέγει εἰς τὴν περίφημον διακηρυσξίν του—να διατάξω τὴν καταπανσιν τοῦ ἀγῶνος... Καὶ ἀντὶ τοῦ πολεμικοῦ ἀγῶνος νὰ σημάνω σήμερον ὁ μ ὄ ν ο ι α ν, ἔ ν ὄ τ η τ α, ἀ γ ἀ π η ν... Συσπειρωθῆτε ὅλοι ἠνωμένοι πέριξ τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου...».

Ὑψηλότεροι ἀληθῶς λόγοι καὶ συνετώτεροι δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀκουσθοῦν ἀπὸ πολεμικὸν ἠγέτην, τὸν ὁποῖον ἐκάλυπεν ἤδη ἡ Δόξα μὲ τὰ ἀκτινοβολοῦντα πτερά της. Καὶ ὁ ὁποῖος ἐπέστρεφεν ἤδη εἰς τὰ ἴδια, χωρὶς ἀρίδας θειάμβων, πηγὴ ὅμως ἀστείρευτος ἐμπνεύσεων ὑψηλῶν διὰ τὸ Ἔθνος, καὶ φωτεινῆς αἰσιοδοξίας διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Τὸ αὐτὸ δὲ παράδειγμα αὐτοθυσίας καὶ ὑψηλοῦ πατριωτισμοῦ ἐπέδειξε καὶ ὁ Μητροπολίτης Κυρηναίας Κυπριανός. Καὶ ἡ προσήλωσις αὐτῆ πρὸς τὸ καθῆκον τῶν δύο ἠγερτικῶν μορφῶν τοῦ Κυπριακοῦ ἀγῶνος, δὲν διαλύει μόνον τὰ κέρφη καὶ δὲν στηρίζει μόνον τὰ πρῶτα δυσχερῆ βήματα τῆς νέας Πολιτείας, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλεστέραν ἐγγύησιν διὰ τὴν περαιτέρω ἐντυχὴ ἐξέλιξιν τῆς Κυπριακῆς ἀνεξαρτησίας.

### Λυπούμεθα βαθύτατα.

Εἰς τὰ «Ἑλληνικὰ Θέματα» δημοσιεύεται ἄρθρον συνεργάτου των, διὰ τοῦ ὁποῖου χαρακτηρίζεται

ὡς «ἀτυχῆς πρωτοβουλία» ἡ καθιερωθεῖσα δεκάλεπτος ἀῤῥησις τοῦ εἰσιτηρίου εἰς τὰς συγκοινωνίας Πειραιῶς, διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῆς ἀνοικοδομησεως τοῦ ἐρειπωθέντος ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Καὶ ἀντὶ νὰ ἐξαιρέται τὸ φιλόδηρον αἶσθημα τοῦ λαοῦ της, ἀποκαλεῖται τοῦναντίον «αὐθαιρέσια» καὶ «ἀβδρηρητισμός» ἡ πραγματοποιηθεῖσα ἀῤῥησις. Καὶ ὁ ἱερός Ναὸς τῆς πανσέπτου Τριάδος «ὡς ἀχρηστος τροῦλλος, ἀνυψωμένος εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως».

Λυπούμεθα βαθύτατα, διότι τὸ ἐπίσημον ὄργανον μιᾶς Ἐταιρείας, ἡ ὁποία τιτλοφορεῖται ὡς Ἐταιρεία Ἑλληνικῶν Σπουδῶν, ἐκτραχηλίζεται εἰς τόσον ἀβαθῆ καὶ τόσον ἐπιπολαίαν ἀμετροπέπειαν.

Ἑλληνικαὶ Σπουδαὶ σημαίνουν πρωτίστως σεβασμὸν καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὴν ἱερότητα τῶν Θρησκευτικῶν καὶ τῶν Ἐθνικῶν μας Παράδοσεων. Χωρὶς τὴν πυξίδα καὶ τὸν γνώμονα αὐτόν, πᾶσα προσπάθεια ἀποτελεῖ οὐτοσίαν καὶ θεμελίωσιν ἐπὶ τῆς ἄμμου. Διότι ἐκτρέπει τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, τὸν ὁποῖον ἀπεργάζεται ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἀγωγή, καὶ ἐμπεδώνει εἰς τὰς συνειδήσεις ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι δὲ κοινοτοπία τὸ νὰ ἐπαναλάβωμεν πρὸς τοὺς οἰονοσδήποτε καινοσπούδους νεωτεριστάς, ὅτι τὸ Ἔθνος διὰ τῆς Ἐκκλησίας του καὶ μόνον ἐσώθη.

Καιρὸς εἶναι νομίζω νὰ γίνωμεν ὅλοι εὐλαβέστεροι εἰς τὰς κρίσεις καὶ προσεκτικώτεροι εἰς τὰς ἐκφράσεις μας. Καὶ μάλιστα ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι, ὅπως διακηρυσσοῦν, προγραμματίζονται, ὅτι «ἐκεῖνον τὸ ὁποῖον σήμερον προέχει εἶναι ἡ ἀντίστασις ἐπὶ τῆς σήφης». Ἐκτὸς ἐὰν θεωροῦν καὶ αὐτοὶ τὴν θρησκείαν ὡς ὄπιον....

Οἱ ὁμιλοῦντες διὰ τὴν ἀχρησίαν τῶν ἱερῶν ναῶν, ἅς ἀκούσουν τί ἔλεγεν ὁ ἐπιφανὴς Ἀμερικανὸς ἐπιστήμων Faaland κατὰ τὴν θεμελίωσιν μιᾶς νέας Ἐκκλησίας εἰς τὴν Οὐάσινγκτον. «Εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσάν αὐτὴν, ἦτις ἐλκύει ὅλα τὰ βλέμματα, διὰ τίποτε δὲν ὑπερηφανωμέμεθα τόσον, ὅσον διὰ τοὺς οἴκους τῆς προσευχῆς, οἱ ὁποῖοι φέρουν τὸν Θεὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ὅπως ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ὕλικήν, τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀπλουστερία ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας μας εἶναι μεγαλοπρεπεστέρα, ἀπὸ τὸ Καπιτώλιον, ὅπου στεγάζεται ἡ Ἐθνικὴ μας ἀντιπροσωπεία».

### Τὰ κυριώτερα ὄπλα.

Ἡ λῆξις τοῦ συνεδρίου τῶν Ἱεροκηρύκων γεννᾷ σοβαρὰς ἐλπίδας, ὅτι οὗτοι, μὲ νέας ἀποφάσεις καὶ δυνάμεις, θὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, διὰ νὰ συνεχίσουν μετὰ μεγαλυτέρου ζήλου τὸ ὠραῖον ἔργον των. Ἡ ποικιλοτρόπως διατρανωθεῖσα ἀγάπη αὐτῶν πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ ἡ ἀφοσίωσις αὐτῶν πρὸς τὸ γνήσιον ὀρθόδοξον πνεῦμα, εἶναι ἐγγύησις, ὅτι ἡ ἀθορόβως διεξαγομένη ὠραία ἐργασία των θὰ ἀποδώσῃ τοὺς προσδοκωμένους καρποὺς καὶ εἰς τὸν τομέα τοῦ ἀντιαιρετικοῦ ἀγῶνος.

Τὰ κυριώτερα ὄπλα ἐναντίον τῶν ξένων αἰρέσεων εἶναι ἡ διαφώτισις τοῦ λαοῦ, τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς ζωῆς τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἡ προσπάθεια πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πασχουσῶν τάξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, διὰ τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέροντος τῶν εὐτυχοῦντων. Καὶ πρὸς τὰς τρεῖς δὲ αὐτὰς κατευθύνσεις δύναται καὶ πρέπει νὰ εἶναι μεγίστη ἡ συμβολὴ τοῦ πεφωτισμένου ἱεροκλήρικου. Οὗτος δύναται, ὄχι μόνον νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν περὶ τῶν πλανῶν καὶ τῶν ὑποούλων μεθόδων τῶν διαφόρων αἰρέσεων, ἀλλὰ καὶ ποιικιλοτρόπως νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν ὀρθοδόξων ἐνοριῶν, τοῦθ' ὅπερ εἶναι καὶ ἡ καλυτέρα θεμελίωσις τοῦ ἀντιστασιακοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς προβολῆς τῆς Ὀρθοδοξίας.

### Ἡ ἡμέρα προσευχῆς τῶν Σπουδαστῶν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πρωτευούσης ἔκαμε τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ ὁ «Καρναβάλος», ἐγένετο ἐν Ἀθήναις ὁ ἑορτασμός τῆς «Ἡμέρας Προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων Σπουδαστῶν».

Πολλὰ ἑκατοντάδες φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν πασῶν τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν τὴν πρωίαν κατέκλυσαν τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν καὶ παρηκολούθησαν τὴν Θείαν Λειτουργίαν. Μετὰ ταῦτα κατέβησαν στέφανον εἰς τὸ Μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου καὶ ψάλλοντες παρήλασαν μέχρι τοῦ Πανεπιστημίου. Τὸ ἀπόγευμα, δέ, ἀφοῦ ἐπεσκεψθῆσαν τοὺς ἀσθενεῖς συναδέλφους των εἰς τὰ Νοσοκομεία, συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν Αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἔνθα ἔψαλαν καὶ ἤκουσαν τὴν σχετικὴν πρὸς τὸν ἑορτασμὸν ὁμιλίαν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Κοσμητοροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Π. Μπρατσιώτου.

Τοιοῦτοτρόπως διὰ τοῦ ἑορτασμοῦ αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες Σπουδασταὶ ἐξεδήλωσαν τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὰς χριστιανικὰς ἀρχὰς καὶ διεκήρυσαν, ὅτι μέγα ἐφόδιον εἰς τὴν ζωὴν των εἶναι ἡ δύναμις τῆς προσευχῆς.

Ἀνυστῶς ὁμοῦ αἱ ἐκδηλώσεις αὗται, αἰτινες τιμοῦν τὴν Ἑλληνικὴν Νεολαίαν, δὲν ἐξήρθησαν, οὔτε ἐσχολιάσθησαν, ὅσον ἔπρεπεν, ἐν τῷ Καθημερινῷ Ἰτύπῳ. Οὗτος, ἐνῶ συχνάκις ἀφιερώνει τὰς στήλας αὐτοῦ εἰς γεγονότα δευτερευούσης σημασίας ἢ ἀντίθετα πρὸς τὰ ἰδανικά τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, παραθεωρεῖ ἐκδηλώσεις, αἱ ὁποῖαι δεικνύουν, ὅτι ὑπάρχει εἰς τὸν τόπον μας καὶ ἡ πνευματικὴ ὑγεία. Αἱ φοιτητικαὶ αὗται ἐκδηλώσεις—καρπὸς τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐργασίας εἰς τὸν τομέα τῆς διαπαιδαγωγίσεως τῆς νεολαίας—εἶναι ἐγγύησις, ὅτι τὸ μέλλον τῆς πατρίδος μας θὰ εἶναι ἀσφαλῶς καλύτερον.

### Ἐκκλησία καὶ χαρὰ.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναβιώσεως τοῦ «Καρναβάλου» ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ εἰς τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς πόλεις, πολλὰ ἐγράφησαν καὶ γράφονται ἀκόμη ἐν τῷ καθημερινῷ τύπῳ περὶ τοῦ ζητήματος τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν χαρὰν καὶ τὴν ψυχαγωγίαν. Ὑπὸ πολλῶν δὲ δημοσιογραφικῶν ση-

μειωμάτων ἐτοίσθη, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν διάκειται ἐχθρικῶς πρὸς τὴν χαρὰν κατὰ τὴν περίοδον τῶν Ἀπόκριων.

Ὁρθῶς! Ἄλλ' ἡ χαρὰ αὕτη οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν. Δὲν εἶναι τὸ ἀπλῶς εὐάρεστον, φαιδρὸν, τερπνόν καὶ εὐθυμον, ἀλλ' ἡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατερχομένη μόνιμος ἐσωτερικὴ εὐφροσύνη, ἣτις διαποτίζει τὴν ψυχὴν μέχρι τῶν μυχαϊτάτων βαθῶν καὶ πτυχῶν. Οὕτως ἐξηγεῖται, διατί ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας κατὰ τὴν διανομένην νῦν περίοδον τοῦ Τριωδίου,—ἂν καὶ ἀσχολῆται περὶ τὴν πτώσιν, τὴν ἁμαρτίαν, τὸν σταυρὸν, τὴν ἄσκησιν, τὴν ἡστίαν, τὸ κατὰ Θεὸν πένθος—, ὁμιλεῖ συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως περὶ τῆς χαρᾶς, περὶ τῆς «ἀγαλλιάσεως», περὶ τῆς «ἀλήκτου εὐφροσύνης», περὶ τῆς πνευματικῆς τερπνότητος, τρυφῆς καὶ φαιδρότητος, περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἡδύτητος καὶ τοῦ πνευματικοῦ «γλυκασμοῦ», περὶ τῆς «μυστικῆς ἀγαλλιάσεως, περὶ τῆς «ἀγίας τρυφῆς» κ.ο.κ. Τοιοῦτοτρόπως τὸ Τριῶδιον, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο τμήμα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, ἐπαληθεύει πλήρως τοὺς λόγους τοῦ Ernst Benz, ὁ ὁποῖος,—ἂν καὶ προτεστάντης—, δὲν διστάζει νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι «ἡ Ὀρθοδοξία ἔχει διαφυλάξει τὸν πρωταρχικὸν χαρακτήρα τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, τ.ἔ. τὴν χαρὰν». Ἡ χαρὰ αὕτη παρέμεινεν ἐντὸς τῆς Ὀρθοδοξίας ὡς ὁ θεμελιώδης τόνος τῆς λατρείας: ἡ χαρὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ ζῶντος Κυρίου».

### «Οὐ μετὰ αἰσχύνης».

Ἐν συνεχείᾳ, πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία,— ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς τέρψεως καὶ ψυχαγωγίας, ἡ ὁποία εἶναι μία μεγάλη ἀνάγκη διὰ τὸν ἄνθρωπον—, δὲν καταδικάζει τὴν ψυχαγωγίαν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ τὴν φθείρουσαν καὶ βλάπτουσαν τὸν ἄνθρωπον κατάχρησιν καὶ ἁμαρτίαν, ἡ ὁποία πολλάκις μολύνει τὰ μέσα τῆς ψυχαγωγίας.

Ὁ σοφὸς Ἐκκλησιαστὴς λέγει χαρακτηριστικῶς: «Εὐφραίνου, νεανίσκε, ἐν νεότητι σου καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου». Ἀλλὰ προσθέτει καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιωδέστατα: «Καὶ περὶ πάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμωμος· καὶ γνώθι, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ Θεὸς ἐν κρίσει» (Ἐκκλησι. ια' 9).

Βαρυσήμαντοι διὰ τὸ θέμα τῆς ψυχαγωγίας εἶναι καὶ οἱ λόγοι τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Ὁ ὁδὲ ἐμποδίζω—λέγει—τέρπεσθαι, ἀλλὰ μετὰ σωφροσύνης τοῦτο βούλομαι γίνεσθαι, οὐ μετὰ αἰσχύνης καὶ κατηγορίας καὶ μυρίων ἐγκλημάτων» (Ὁμιλία ζ' εἰς Ματθ.). Ὅθεν εἶναι ἀπόβλητοι αἱ διασκεδάσεις, ὅταν εἶναι «αἰσχροῦς, πομπῆ διαβολικῆ, μοιχείας μελέτη, πορνείας γυμνάσιον, ἀκολασίας διδασκαλεῖον».

### Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀθλητικοῦ πνεύματος.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἐδολογήσῃ τὸ γνήσιον καὶ ἀληθές ἀθλητικὸν πνεῦμα. Ὁ ἀθλητισμός, ὅταν δὲν ἐκτρέπεται εἰς ἐγωϊστικὸς ἀνταγωνισμοὺς καὶ εἰς βαρβάρους ἐκδηλώσεις, ἀπο-

## ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά Σύνοδος.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς συνεδρίας αὐτῆς τῆς 24ης Φεβρουαρίου καὶ 5ης τρ. μηνὸς Μαρτίου ἡσχολήθη περὶ διάφορα θέματα ὑπηρεσιακῆς φύσεως.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 10ης Μαρτίου ἐνέκρινε τὸ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καταρτισθὲν πρόγραμμα ἐξάρσεως τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1959. Ἀπεφάσισε δὲ ὅπως ἐξαπολυθῆ ἡ κατωτέρω δημοσιευμένη εἰδικὴ Ἐγκύκλιος, ἥτις καὶ θὰ ἀναγνωσθῆ εἰς ἀπαντας τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς χώρας. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Ἀπόκρεω καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγ. Τεσσαρακοστῆς διακόψῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς, ἐπαναλάβῃ δὲ αὐτὰς τὴν 27ην ἰσταμένου μηνός.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Αθήνησι 10-3-59

'Αριθ. Πρωτ. 684.

Διεκπ. 291

'Εγκύκλιος 1021

Ἐναντὶ τῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας χάρις, ἔλεος, εἰρήνην παρὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὀρίσασα τὸ τρέχον ἔτος ὡς ἔτος ἀντιαιρετικόν, καλεῖ σήμερον ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς Ὁρθοδοξίας τὰ πιστὰ τέκνα τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας τῶν μαρτύρων, τῶν ὁμολογητῶν, τῶν Ἁγίων, τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν Ἀποστολικῶν παραδόσεων, ὅπως ἐν μεταρωσῶσει ψυχῆς προσατενίσασιν πρὸς τὴν στερέωσιν καὶ τὴν ἐπέκτασιν αὐτῆς ἀπὸ τὸν κόσμον ὡς πρὸς τὸ μοναδικὸν γεγονός

μακρύνει πλείστα ἐμπόδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τὴν δυσθυμίαν, τὴν δειλίαν, τὴν νοσηρὰν συναισθηματικὴν κατάστασιν. Ἐπὶ πλέον συντελεῖ εἰς τὴν ἀσκησὴν τῆς πειθαρχίας, εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ θάρρους, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῆς εὐγενοῦς ἀτομικῆς καὶ ὁμαδικῆς ἀμίλλης, εἰς τὴν ἰσχυροποίησιν τῶν ψυχικῶν ἐνεργειῶν, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν, εἰς τὴν μόρφωσιν ἠθικοῦ χαρακτῆρος. Αἱ παιδιαὶ ἀκόμη εἶναι εἰς ὕμνος πρὸς τὸν Δημιουργόν, ὅστις καθιστᾷ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἱκανὸν διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν ὑψίστων κατορθωμάτων, καὶ ἀναδεικνύει τὸν ἄνθρωπον κύριον τῆς γῆς καὶ τῆς ὕλης.

Δι' αὐτὸ εἶναι κατὰ πάντα ἀξία ἐπαίνου ἡ Πολιτεία, προσπαθοῦσα νὰ καλλιεργήσῃ τὸ ἀθλητικὸν πνεῦμα. Τοῦτο δὲ θὰ ἐπιτευχθῆ κατὰ τὸν ἰδεώδη τρόπον, ὅταν καὶ ὁ ἀθλητισμὸς ἐμπνέηται ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς καὶ πειθαρχίας. Μόνον αὕτη θὰ καλλιεργήσῃ ὑγιᾶς καὶ ἀγνὸν ἀθλητικὸν φρόνημα, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θὰ ὀδηγῆ εἰς κομματικὰς ἐκδηλώσεις καὶ ὁμαδικὰς ἐχθρότητας. Δι' αὐτὸ εἶναι λίαν εὐχάριστον, ὅτι ἐσχάτως καὶ πολλὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἤρχισαν νὰ ἀποκοτῶν τὰ γήπεδά των καὶ τείνον νὰ ἐξελιχθοῦν εἰς «ἐνοριακὰ κέντρα νεότητος».

**Πρέπει νὰ μελετηθῆ.**

Τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ παρατηρήσει λεχθέντα περὶ τῆς καλλιέργειας τοῦ ἀθλητικοῦ πνεύματος φέρουν ἐπὶ τάπητος καὶ τὸ ζήτημα τῶν ἀθλητικῶν στοιχημάτων, τὰ ὁποῖα δικαίως προκαλοῦν τὰς ἀνησυχίας πολλῶν γονέων καὶ ἐκπροσώπων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου.

Τὰ στοιχίματα ταῦτα διεγείρουν ἀφαντάστως τὴν ψυχὴν τῶν μαθητῶν. Ἐπὶ πλέον ἀπομακρύνουν ἐπὶ πολλὸν χρόνον τὴν σκέψιν των ἐκ τῶν μαθημάτων, εἴτε διὰ τῆς προσδοκίας, εἴτε διὰ τῆς ἀπογοητεύσεως ἐκ τῆς ἀποτυχίας. Καὶ γενικῶς βλάπτουν ψυχικῶς, διότι δημιουργοῦν τὴν ἐλπίδα τοῦ εὐκόλου κέρδους, τὴν σωματικὴν ἀδράνεια, τὴν ἀποχαλῶσιν τῆς ψυχῆς,

τὴν ἐντεταμένην προσδοκίαν, τὸν ἐρεθισμὸν τῶν νεύρων. Πρὸς τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι πολλοὶ ἐργαζόμενοι νέοι ἐπαίξαν εἰς τὰ «ΠΡΟ—ΠΟ» καὶ ἔχασαν ὅ,τι ἐκέρδισαν ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα.

Ἡ «Ἐκκλησία» δι' αὐτὸ φρονεῖ, ὅτι τὸ δλον ζήτημα τῶν ἀθλητικῶν στοιχημάτων πρέπει νὰ μελετηθῆ λίαν προσεκτικῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων. Καὶ τὸ κριτήριον, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῖου θὰ γίνῃ ἡ μελέτη αὕτη, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ πνευματικὸν συμφέρον τῆς νεολαίας, ἢ ὅποια εἶναι ἡ χρῆσις ἐλπίς τοῦ ἔθνους. Πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ ψυχῇ τῶν νέων χαλκεύει τὰς ἀλώσεις ἐνὸς πάθους καὶ μιᾶς πνευματικῆς δουλείας, ὑπονομεύει τὰ θεμέλια τοῦ ἔθνους, ἔστω καὶ ἐὰν πρὸς στιγμὴν φαίνηται, ὅτι τοῦ ἐνισχύει τὸν προϋπολογισμὸν.

**Δεῖγμα βαθυτάτης κρίσεως.**

Ὁλόκληρος ὁ τύπος ἡσχολήθη κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας περὶ τὴν δρᾶσιν νέων τινῶν, ἀνηκόων εἰς καλὰς ἀθηναϊκὰς οἰκογενείας, οἱ ὁποῖοι ἡσχολοῦντο εἰς ὀλονυκτίους διασκεδάσεις, χρησιμοποιῶντες πρὸς τοῦτο αὐτοκίνητα, τὰ ὁποῖα ἐκλεπτον ἐκ διαφόρων σημείων τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ γεγονός αὐτὸ μαρτυρεῖ τὴν κατάπτωσιν πολλῶν συγχρόνων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες οὐ μόνον δὲν ἐμπνέουν ἀνώτερα ἰδανικὰ εἰς τοὺς νεαροὺς βλαστούς των, ἀλλ' ἔχον τελείως ἐγκαταλείψει αὐτοὺς εἰς τὴν τύχην των. Ἰὸ νὰ διασκεδάσουν οὗτοι καθ' ἄλλην τὴν νύκτα, χωρὶς τοῦτο νὰ προκαλῆ τὴν ἀντίδρασιν ἢ τὸν ἔλεγχον τῶν γονέων των, εἶναι δεῖγμα τῆς βαθυτάτης κρίσεως, τὴν ὁποῖαν διέρχονται πολλοὶ ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι.

Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, νομίζομεν ὅτι, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλλωνται κυρώσεις οὐ μόνον πρὸς τοὺς συλλαμβανομένους νέους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐπιδεικνύοντας ἐγκληματικὴν ἀδιαφορίαν ἀναξίους γονεῖς. Ὅσοι ἐκ τούτων εἶναι ἐπιλήθμονες τῶν ἱερῶν ὑποχρεώσεών των ἐναντι τῶν τέκνων των θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξαναγκασθοῦν εἰς τὸ νὰ ἐπανεύρουν τὸν δρόμον των.

της 'Ιστορίας, ἐν τῷ ὁποίῳ εὐρίσκει τὸν αἰτιώδη λόγον αὐτοῦ ὅτι καλόν, εὐγενές καὶ γενναῖον ἐξήνθησεν ἐν τῷ πολιτισμῷ.

Πρὸ τῶν νοεῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐξελιίσεται παράδοξον θέαμα ὑπερβαῖνον πᾶσαν ἀνθρωπίνην πρόβλεψιν. Ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργεῖται βασιλεία κραταιά, καίτοι ὅλος ὁ κόσμος ἀντίπαλος ἐξηγέρθη. Εἶναι ἡ πνευματικὴ ἐκείνη βασιλεία, ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ὁποίας τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου κατήσχησαν τοὺς σοφοὺς καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου κατήσχησαν τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ ἐξουθενημένα καὶ τὰ μὴ ὄντα κατήσχησαν τὰ ὄντα.

Εἰς μάτην τὰ παρεμβαλλόμενα προσκόμματα καὶ οἱ κίνδυνοι οἱ ἀπὸ τῶν ποταμῶν καὶ ληστῶν καὶ γένους καὶ ἐθνῶν καὶ πόλεων καὶ ἐρημιῶν καὶ θαλάσσης καὶ ψευδαδέλων καὶ λιμοῦ καὶ δίης καὶ ψύχους καὶ γυνώτης!

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἠκολούθει καὶ ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν τοῦ μαρτυρίου. Ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἐκταμβος ὁ κόσμος παρακολουθεῖ τὰς φάσεις τῆς ἀνίσου πάλης.

Παράδοξον θέαμα ἐργατοῦτο ἀκριβῶς εἰς στιγμήν, καθ' ἃς συντρίβεται ἡ ἀνθρωπίνη ἐλπίς!

Ἐκ τοῦ ἀγῶνος νικητρία ἐξέρχεται οὐχ ἡ ὀργανωμένη ὀλιχὴ ἰσχὺς, ἀλλ' ἡ ἄοπλος καὶ ἀνθρωπίνως ἀνυπεράσπιστος χριστιανικὴ πίστις. Τίς θὰ χωρίσῃ τοὺς εὐγενικοὺς μάρτυρας ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ ἐξαναγκάσῃ εἰς ἀπάρησιν τῆς καλῆς ὁμολογίας, εἰς λιποταξίαν; Τὰ ἰκρύματα καὶ οἱ σταυροί, τὰ φάρσγανα καὶ οἱ στόχοι καὶ αἱ πυραὶ εἶναι ἡ χρυσὴ γέφυρα ἢ μετάρουσα εἰς τὴν αἰωνίαν Πατρίδα.

Τρεῖς ὅλοι αἰῶνες διέρρευσαν. Αἰῶνες σκληροτάτων διωγμῶν, ἀλλὰ καὶ δόξης διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ πίστις, ἡ ὑπεράνθρωπος ἐκείνη ἰκανότης, ἢ εἰς μίαν ἐστίν κεντρικὴν συννεοῦσα τὰς διαφόρους καὶ κεχωρισμένως ἐνεργοῦσας δυνάμεις τοῦ πνεύματος, ἢ συμπεπικνωμένη ἐκείνη δύναμις, ἢ μετακινουσα ὅσα καὶ ἀνατρέπουσα τὰ μεγαλύτερα ἐμπόδια, ἐξέλαμψεν ἐν ὅλῃ τῇ θεοκινήτῳ αὐτῆς ἐνεργείᾳ καὶ ἐξάρτισε τὴν νίκην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ πόλεμος ὅμως κατὰ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔπαισε. Τοὺς Νέωνας καὶ τοὺς Διοκλητιανούς διαδέχεται ἡ ἀλληλόπλοκος σειρὰ τῆς ποικιλονύμου καὶ πολυμόρφου αἵρέσεως, ἀπὸ τοῦ Ἀρειανισμοῦ μέχρι τῆς δυσσεβοῦς εἰκονομαχίας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν προστασίαν πολλῶν τῆς πολιτείας. Διότι κατὰ τὴν χρυσορρημονα γλώσσαν πολλοὶ τῆς ἀσεβείας αἱ ὁδοὶ, ἢ δὲ τῆς ἀληθείας μία, καὶ γὰρ ποικίλη καὶ πολυειδὴς καὶ συγκεχυμένη ἢ πλάγι, ἢ δὲ ἀλήθειμ μία. «Μάταιαι καὶ ἐπικίνδυνοι ἀποτίθειραι τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος προσπαθοῦντος νὰ ρυθμίσῃ τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθειαν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἀξιοῦντος νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ δόγμα ἄνευ τοῦ ἀπαραιτήτου ὁδηγοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως. Πόσον ἐκινδύνευσεν ἐντεῦθεν νὰ διαφθαρή ἢ πιστις, νὰ διασπασθῇ ἡ ἐνότης, νὰ καταστραφῇ ὅτι ἐξησφαλίσθη διὰ τοσοῦτων ἀγώνων καὶ αἰμάτων μαρτύρων! Ἀλλ' οἱ μάρτυρες οὐδέποτε ἀπέλειπον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς «μῆς ἀληθείας», τοῦ θησανοῦ τῆς πίστεως, νέοι μάρτυρες προσφέρουσι τὸ αἷμα τῶν. Χορεία ὅλη Θεοφόρων Πατέρων καὶ Διδασκάλων διὰ θυσιῶν ἀνεκδιηγήτων προμαχεῖ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀποκαθαίρουσα ὑπὸ τὸ φῶς τῆς παραδεδομένης διδασκαλίας, διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος, τὸ γνήσιον ἀπὸ τοῦ κινδύλου, τὸ ἀληθές ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς, τὸ ἀρχαιοπαράδοτον ἀπὸ τοῦ νέου καὶ ἐπεισάκτου, διασαφύουσα καὶ περιθιγγούσα τὰ διαμφισβητούμενα ἀπὸ τῆς αἵρέσεως εἰς ὅρους Ἐκκλησιαστικοῦ ἀναλλοιώτους. Τὰ πάντα ἀνακρίνονται καὶ μετροῦνται πρὸς τὴν στάθμην καὶ τὸν κανὸνα τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας, πρὸς τὸ ἀσφαλές γνώρισμα τῆς ἀληθοῦς παραδόσεως, πρὸς «ὅτι πάντοτε πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστεῦθη». Ἡ Νίκαια καὶ τὸ Βυζάντιον, ἢ Ἐφεσος καὶ ἡ Χαλκηδὼν καθίστανται ἐκ περιτροπῆς «ὀρθοδόξων δογμάτων δικαστήρια καὶ κριτήρια ἐσεβείας», ἐν τοῖς ὁποίοις «πᾶσα ἔθνεος παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας κοινῇ ψήφῳ ἀπολαμβάνει τὸ κύρος». Τὸ Ἐπισκοπικὸν ἄξιωμα, ἢ ἀδαμαντίνη αὐτὴ βᾶσις τῆς ἀποστολικότητος, τοῦ ἀθιποστάτου καὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἐξήστραφεν εἰς ἀκλόνητον εὐστάθειαν καὶ ἐν τῇ πάλῃ κατὰ τῶν αἱρέσεων, εὐστάθειαν χωροῦσαν μέχρι τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐξησφάλισε τὴν ἀγνότητα καὶ ἀκεραιότητα τῆς πίστεως.

Ἐπὶ ἅλθον ὅμως χρόνοι ἀνυῶς, καθ' ὅς πλάνα ἀνθρώπινα καὶ ἀδυναμία, ἀπότοκοι τῆς συμφύτου ἁμαρτίας, παρεπόησαν

ἐνιαχοῦ τὴν ἀρχαιοπαράδοτον διδασκαλίαν καὶ διέσπασαν τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐδαξίας. Ἡ Δύσις ἀπεσχίσθη τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ποῦ μὲν παρενοήθη ἢ ἔνοιαι καὶ ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας, ὡς πιστοῦ καὶ εὐλαβοῦς φύλακος τῶν παραδεδομένων καὶ ὑπεδουλώθη ἢ παράδοσις εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατέστη τροφὸς πλείστων καινοτομιῶν, ποῦ δὲ ἐξ ἀντιθέτου παρεγνωρίσθη ἢ ἀξία καὶ ἡ χρησιμότης τῆς Παραδόσεως, ὡς τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἀπαραιτήτου ὁδηγοῦ ἐν τοῖς ζητήμασι τῆς πίστεως καὶ παρεπλανήθη τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐν τῇ ἐρευνῇ τῶν τῆς πίστεως διὰ νὰ περιπέσῃ εἰς τὰς ἀκρότητας τοῦ ὀρθολογισμοῦ.

Καὶ παριστᾷ λοιπὸν ὁ Χριστιανισμὸς τὸ λυπηρὸν θέαμα τῆς διαρρέσεως εἰς ὀμάδας κεχωρισμένως καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἀλλήλων θρώσας. Καὶ βλέπομεν σήμερον τὰς ἀπομακρυνθείσας τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως ὀμάδας ταύτας ποικίλης μορφᾶς ὑποδομενάς, «πολύμορφον γὰρ τὸ ψεῦδος καὶ πολυειδῆς», χρησιμοποιοῦσας ὑποῦλα καὶ ἀνομολόγητα μέσα, ἐκμεταλλουμένας τὴν πενίαν καὶ τὰς στερησεις πολλῶν, νὰ περιέρχονται πόλεις καὶ χωρία, ἵνα εὐρωσι προσηλύτους ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ Παιμῷ.

Μακρὰν τῶν ὑποῦλων αὐτῶν τῆς Ὀρθοδοξίας ἐχθρῶν. Τὰ δῶρα αὐτῶν εἶναι δῶρα ἀπάτης. Ἡ χορεία τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ὀμολογητῶν ἐν τῇ στερήσει καὶ τῇ δοκιμασίᾳ ἐδόξασαν τὸ ὄνομα τοῦ Παναγόθου, ἐδόξασαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Κρατῶμεν τὰς ὀρθοδόξους Παραδόσεις. Φυλάττωμεν τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως, ἣν ὡς θησανοῦν τιμωτάτων δι' ἀνεκδιηγήτων θυσιῶν διασωθέντα, ἐπιδεικνύει σήμερον μετ' ἐγκωμῆσεως εἰς τὰ πιστὰ αὐτῆς τέκνα ἢ Ἁγία Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἢ γεννήσασα ἡμᾶς καὶ ἀξάνουσα ἐν Χριστῷ.

Ἡνωμένοι ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἀγάπῃ πρὸς ἀλλήλους ἄς ζῶμεν πάντοτε τὸ πνεῦμα καὶ τὰς μεγάλας ἐκπολιτιστικὰς γραμμάς τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας πρὸς δόξαν Χριστοῦ, δικαιοσύνη τῶν ἀγῶνων τῶν μαρτύρων καὶ ὀμολογητῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους. Ἀμήν.

- + Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος, Πρόεδρος
- + Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Χρυσόστομος
- + Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος
- + Ὁ Ἡλείας Γερμανός
- + Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος
- + Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Λαρόθεος
- + Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Κύριλλος
- + Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν Μεθόδιος
- + Ὁ Δράμας Φίλιππος
- + Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
- + Ὁ Εὐάνθης Ἀντώνιος

Ὁ Ἀρχιεπιγραμματὴς

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Παπαχρίστου

— Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, δι' ἐγγράφου αὐτῆς, ἐξέφρασε πρὸς τὸν Διευθυντὴν τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία» ἔλλογιμώτατον κ. Θεοδόσιον Κ. Σπεράντισαν τὴν εὐαρέσειαν καὶ τὸν ἔπαινον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν ἐν μεταφράσει δαπάναις τῆς «Ἐκκλησίας» καὶ διανεμηθὲν δωρεὰν τῷ Ἐφημεριακῷ Κλήρῳ λαμπρὸν ὡς χαρακτηρίζεται πόνημα αὐτοῦ «Οἱ περὶ Ἱερωσύνης λόγοι τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου».

## ΜΗΝΥΜΑ

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν  
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Θεοκλήτου  
ἐπὶ τῇ «Ἡμέρᾳ Προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων Σπουδαστῶν»

Μετ' ἀγαλλιάσεως πνευματικῆς ἀπευθύνομαι σήμερον πρὸς τὴν σπουδάζουσαν Ἑλληνικὴν νεότητα, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς καθιερωθείσης πλέον «Ἡμέρας Προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων Σπουδαστῶν». Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι σημαντικὴ καὶ μεγίστης ὠφελείας πρόξενος, ἐφ' ὅσον σκοπεῖ τὴν ὑπόμνησιν τοῦ μεγάλου καθήροντος, ἀλλὰ καὶ δικαιοῦματος τῆς προσευχῆς.

Εἶναι τόσον μεγάλη ἡ ἀξία τῆς προσευχῆς, ὥστε δὲν εἶναι εὐκολὸν διὰ λόγων νὰ ἐξαρθῇ. Μόνον ἡ ἀτομικὴ πείρα τοῦ προσευχομένου ἀνθρώπου δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὰ ὑπέροχα συναισθήματα, τὴν ψυχικὴν ἀνάτασιν, τὴν δύναμιν τῆς βουλήσεως, τὴν σταθερότητα τῆς ἐν τῇ ζωῇ πορείας, τὸν ἐξευγενισμόν τῆς

προσωπικότητας, αγαθά πολύτιμα, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς προσευχῆς ἀποκτᾶ.

Εἶναι διὰ τοῦτο καθήκον, ἀλλὰ καὶ δικαίωμα ἡ προσευχή. Δικαίωμα τοῦ λογικοῦ καὶ σκεπτομένου ἀνθρώπου νὰ συνομιλή, «ἐνώπιος ἐνώπιον», μετὰ τοῦ Παντοδυνάμου Δημιουργοῦ καὶ Κυβερνήτου τοῦ Σύμπαντος. Δικαίωμα, τὸ ὁποῖον τὸν διακρίνει καὶ τὸν ἀννῶνει ὑπὲρ πάντα τὰ λοιπὰ δημιουργήματα καὶ τὸν ἀνναδεικνύει ὄντως βασιλεῖα τῆς κτίσεως καὶ υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' εἶναι καὶ καθήκον ἡ προσευχή. Καθήκον τοῦ ἀδυνάτου καὶ ὑπὸ ποικίλων ἀναγκῶν πιεζομένου ἀνθρώπου, ὅστις, παρ' ὅλας τὰς ἐπιστημονικὰς κατακτήσεις καὶ τὰ διαπλανητικὰ ταξίδια, δὲν δύναται εἰμῆ, ἐν εἰλικρινεῖ ἀτογνωσίᾳ, νὰ ὁμολογή τὸ λίαν περιορισμένον τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἰσχύος του καὶ νὰ καταφεύγῃ, μετὰ πίστεως καὶ ταπεινοφροσύνης, πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Πατέρα, ἵνα, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αἰτησῆται τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν δύναμιν διὰ τὴν νίκην εἰς τὸν πολυμέτωπον τῆς ζωῆς ἀγῶνα.

Ἡ προσευχή εἶναι ἡ ἀερόπολις τῶν Χριστιανῶν καὶ ἄνευ αὐτῆς δι' ἀνατάσεως τῶν ψυχῶν ἡμῶν πρὸς τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργὸν οὐδὲν ἐστὶ γενεσάμι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ προσευχὴ στηρίζει τὸν ἀνθρώπον, ἄνευ αὐτῆς εἰς μάτην κοιῶμεν. Ἡ προσευχή εἶναι ἡ ἐξύψωσις τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἁγιασμὸς τῶν ψυχῶν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὅθεν τῆς σημερινῆς ἡμέρας, θερμὴν ἀπευθύνωμεν προτροπῆν, ἀπὸ βάνους τῆς πατρικῆς Ἡμῶν καρδίας, πρὸς σᾶς, ἐδλογημένοι σπουδασταί, οἵτινες ἀποτελεῖτε τὴν χρυσὴν ἐλίαιδα τῆς Ἑλληνικῆς Πατριδος: Κατανοήσατε τὴν σπουδαιότητα τῆς προσευχῆς καὶ καταστήσατε αὐτὴν σύντροφον ἀχώριστον καὶ ὄπλον ἀκαταμάχητον εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς προσπάθειάς σας διὰ μίαν ἐπιτυχῆ σταδιοδρομίαν καὶ εὐτυχισμένην ζωὴν. Προσευχηθῆτε ὑπὲρ τῆς προόδου σας, ὑπὲρ τῶν γονέων καὶ τῶν οικειῶν σας, ὑπὲρ τῶν διδασκάλων σας, ὑπὲρ τῶν κλυδωνιζομένων εἰς τὰ πελάγη τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ἀπιστίας, ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ὀλοκλήρου. Ἡ προσευχή σας ἄς κατευθύνηται ὡς θυμίαμα εὐώδες ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ ἐστὲ βέβαιον ὅτι ἡ ζωὴ σας θὰ εἶναι εἰς συνεχῆς ἠρωϊσμός, μία συνεχῆς νίκη, μία ἀληθινὴ καὶ ἀτελείωτος χαρὰ. «Ἐγγραφα ἡμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρὸν» (Α', Ἰωάν. β' 14).

**Ἀποστολικὴ Διακονία.** Ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὠργανώθη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς ἰ. Μοῦνην Πεντέλης ἀπὸ 3—9 Μαρτίου ἐ.ἔ. Σύνταξις τῶν Ἱεροκλήρων, εἰς τὴν ὅποιαν μετέσχον 78 Ἱεροκλήρκες Μητροπόλεων, Στρατιωτικοὶ Ἱερεῖς καὶ Βοηθοὶ Ἱεροκλήρκες τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἡ Σύνταξις ἤρχισε διὰ Θ. Λειτουργίας, τελεσεθῆς ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, συμπαραστατομένου ὑπὸ Ἱεροκλήρων. Παρέστησαν κατ' αὐτὴν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος, Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς, Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἄπαντες οἱ Ἱεροκλήρκες.

Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνάξεως ἐγένετο διὰ καταλλήλου προσλαλίας ὑπὸ τοῦ Μακαριώτατου. Ἀκολουθῶς ὁ παριστάμενος Ὑπουργὸς Παιδείας κ. Γ. Βογιατζῆς ἐχαίρετῆσε τοὺς Ἱεροκλήρκες, ὑποσχέει πᾶσαν ἀπὸ μέρους του βοήθειαν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν φλεγόντων Ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων.

Ἀπὸ τοῦ ἀπογεύματος τῆς ἰδίας ἡμέρας καὶ μέχρι τῆς λήξεως ἐγένετο, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Χρυσοστόμου, παρουσία καὶ Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, εἰδικὰ εἰσηγήσεις ἐπὶ πασῶν τῶν ἀρίθμων καὶ προπαγανδῶν, τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑπεδείχθησαν κατὰ τὰς συζητήσεις οἱ τρόποι τῆς ἀντιμετωπίσεως αὐτῶν.

Τὴν Δευτέραν, 9ην τρ. μηνός, τελευταίαν ἡμέραν τῆς Συνάξεως, ὁ Μακαριώτατος ἀνήλθε καὶ πάλιν εἰς τὴν ἰ. Μ. Πεντέλης, ἠύχθη εἰς τοὺς Ἱεροκλήρκες καρποφόρον δρᾶσιν εἰς τὸ ἔργον τῶν καὶ ἐπεδαφίλευσεν αὐτοῖς τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας.

— Πρὸς διαφώτισιν καὶ πλήρη κατατοπισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῦ κινδύνου ἐκ τῶν ξένων προπαγανδῶν, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐξετύπωσε κατὰ χιλιάδας διάφορα φυλλάδια ἀντιστασιακῶν περιεχομένων, καθὼς καὶ εἰδικὰ τεύχη πρὸς ἔξαρσιν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, ἄτινα κυκλοφο-

ροῦν διὰ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων.

— Τῇ προσκλήσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Προκοπίου μετέβη εἰς Κόρινθον τῇ Κυριακῇ τοῦ Ἄσώτου ὁμάς ἐκ 10 φοιτητῶν τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, οἱ ὅποιοι ὠμίλησαν εἰς διαφόρους Ναοὺς καὶ διένειμαν, μετὰ τὸ πέρασ τῆς Θ. Λειτουργίας, εἰδικὰ ἔντυπα καὶ περιοδικὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου δεκαπενθημέρου τοῦ Φεβρουαρίου παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου καὶ ὠμίλησαν καταλλήλως πρὸς τοὺς τροφίμους κατὰ σειράν οἱ: Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Ἡλείας κ. Γερμανὸς καὶ Ἐάντης κ. Ἀντώνιος, ὁ κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Παν. Μπρατσιώτης, ὁ καθηγητῆς κ. Γεράσιμ. Κονιδάρης καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος. Πάντας τοὺς ἀνωτέρω ἠυχάριστησεν ὁ Γεν. Διευθυντῆς Καθηγητῆς κ. Ἀ. Φυτρᾶκης καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς ὅπως ἐπισκέπτονται τακτικῶς τὸ πνευματικὸν τοῦτο φυτώριον τῆς Ἐκκλησίας.

— Κατόπιν τῆς προσκλήσεως τῶν Θεολόγων Καθηγητῶν τῶν Γυμνασίων, τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Διοικήσεως Πρωτευούσης, ὅπως συμβάλωσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ κηρύγματος, περὶ τοὺς 10 Θεολογοὶ ἀνέλαβον ἤδη τακτικὸν κήρυγμα εἰς διαφόρους Ναοὺς Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ περιχώρων.

— Τὸ ἔσπερας τῆς 9ης τρ. μηνός ἐγένετο εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀποστ. Διακονίας συγκέντρωσις τῶν πνευματικῶν τῆς ἰ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καθ' ἣν ὠμίλησεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας κ. Παντελεῆμων καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Γεν. Διευθυντῆς τῆς Ἀποστ. Διακονίας Καθηγητῆς κ. Ἀνδρέας Φυτρᾶκης τόνισαντες ἀμφοτέροι τὴν ἀνάγκην τῆς συνεχίσεως τῆς ἔργου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀναληφθεῖσης ἐξομολογήσεως πρὸς ἐξομολόγησιν τῶν μαθητῶν καὶ καὶ μαθητριῶν τῶν Γυμνασίων τῶν Ἀθηνῶν καὶ περιχώρων. Οἱ πνευματικοὶ μετὰ προθυμίας ἀνέλαβον, ὡς καὶ παλαιότερον, τὴν ἱερὰν αὐτὴν διακονίαν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ τῆς περιόδου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

— Τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ὁ παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ Δ/τῆς Ἐξομολογήσεως ὠμίλησεν εἰς δύο συγκεντρώσεις Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς πρὸς ὁμάδα Πνευματικῶν μὲ θέμα: «Ὁ Ἐφημέριος καὶ ἡ Ἐξομολόγησις».

— Εἰς τὴν σειράν τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἐξεδόθη εἰς Β' Ἐκδοσιν, βελτιωμένη καὶ ἐπιμελημένη ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδος.

#### Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τῇ 25ῃ Φεβρουαρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν βουλευτὴν κ. Πιπλιᾶν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Τῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς.

— Τῇ 2ῃ τρ. μηνός ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν βουλευτὴν κ. Σπύρου. Αὐθημερὸν προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῇ 5ῃ Μαρτίου τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθη ὁ Πρεσβευτῆς κ. Μελλάς.

— Τὸ ἀπόγευμα τῆς 9ης Μαρτίου ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε Συμβουλίου τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποταμιεύσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος.

— Τῇ 10ῃ Μαρτίου τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθη διερχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Μακαριώτατος προήδρευσε συνεδρίας τῆς Π.Ε.Α.Κ., ἐν συνεχείᾳ δὲ προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῇ 11ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν βουλευτὴν καὶ τ. Ὑπουργὸν κ. Γεροκοστόπουλον καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κορρέν. Ἐν συνεχείᾳ ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε τῆς Α' συνεδρίας τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου.

Τῇ 12ῃ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Π.Ε.Α.Κ.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 63/2 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ἐνὸς τακτικοῦ Διακόνου ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς α) Τριῶν Ἱεραρχῶν Πετραλώνων β) Ἀγίου Θεράποντος Ζωγράφου, γ) Ἀγίου Κωνσταντίνου, δ) Ἀγίας Μαρίας Θησείου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2ῃ Μαρτίου 1959

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 47 ἐδ. 2. τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Ἰωάννου ὁδοῦ Βουλιαγμένης ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Εκκλησίᾳ» ὑποβάλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 11ῃ Μαρτίου 1959

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος

### Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰς ὑπὸ τῶν Ἱ. Κανόνων καὶ Ἐκκλησ. Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα (Γ' κατηγορίας) νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγ. Ἀθανάσιος» Δραζίου-Τρούπων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 10ῃ Φεβρουαρίου 1959.

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος.

### Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46 καὶ 47 § 1 τοῦ Α.Ν. 2200/40 Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἑνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίων καὶ Πανευφημῶν Ἀποστόλων Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλωσι ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆς αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 13ῃ Φεβρουαρίου 1959.

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων.

### Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Στερούμενου τοῦ ἐν Κάτω Ἀχαΐᾳ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ «Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος» κανονικοῦ καὶ νομίμου Διακόνου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς ἐνταῦθα ἐκδιδομένην ἐφημερίδα, ὑποβάλωσι εἰς τὰ Γραφεῖα ἡμῶν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων τῶν.

Ἐν Πάτραις τῇ 20ῃ Φεβρουαρίου 1959.

† Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος.

### Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Χηρευούσης τῆς ἐνορίας Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου Ἀμμοστόπου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσι ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 21ῃ Φεβρουαρίου 1959.

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανός.

### Ἱερά Μητρόπολις Θήρας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 2200/40 περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημερίων καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων ἐφημερίων διὰ τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις Εἰσοδίων Θεοτόκου Ἡμεροβιγλίου Θήρας, Κοιμήσεως Θεοτόκου Χώρας Ἀμοργοῦ, Ἀναλήψεως Σωτήρος Ποταμοῦ Ἀμοργοῦ καὶ Ἀγίου Γεωργίου Κουφονησιῶν Ἀμοργοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν θέσεων τούτων, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσι τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικὰ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητρόπολιν.

Ἐν Θήρᾳ τῇ 27 Φεβρουαρίου 1959

† Ὁ Θήρας Γαβριήλ

## «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

### ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΝΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† Ὁ Φωκίδος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

### ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σεβ. Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου, Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

Ὁ ἐνθρονιστήριος λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Διονυσίου.

Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Ὁ ἅγιος Ἱερομάρτυς Εὐστάθιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας.

Κ. Δ. Μουρατίδου, Ὑψηλοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀπεδέχεται ὁ Ἱερός Χρυσόστομος τὸ Παπικὸν Πρωτεῖον;

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Κων. Ἱερεὺς Πλατανίτης  
Υψηλάντου 66, Ἁγία Βαρβάρα Αἰγάλεω.